

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIOMAATSCHAP der Vereeniging be-
draagt f 5.—'s jaars
(minimum) met inbegrip van kostelooze
toezending van het Koloniaal Weekblad.
(Voor de overzeesche gewesten en het
buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging
is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10
nabij het Korte Voorhout; daaraan is ver-
bonden een Leeskamer, toegankelijk voor de
leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden
aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het
prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon.
Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

INHOUD: Studie-Commissie van „Oost
en West”. — Saamhoorigheid. — Een
zestigjarige. — Boekbespreking. — Uit het
dagboek van een Rimboe-huisvrouw. — Pers-
overzicht uit de Indische Bladen en Tijd-
schriften. I. Uit de Europeesche Pers. —
II. Uit de Inheemsche en Maleisch-
Chineesche Pers. — Oost- en West-
Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname.
— Curaçao. — Uit den Verren Vreemde.
— Nagekomen Berichten. — Berichten der
Afdelingen. — Mededeelingen. — In
Nederland aangekomen verlofgangers. —
Met Pensioen. — Mutatiestaat van 31 Mei
tot 7 Juni 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

- I. Gratis voorlichting inzake studie en/of
huisvesting voor jongelieden uit Oost- en
West-Indië.
- II. Bij betaling van f 15,— per jaar door-
lopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij-
schap, omvattende o.a.:
  - a. afhalen van boot of trein;
  - b. zorg voor voorloopige en/of definitieve
huisvesting;
  - c. volledige behartiging van studiebelan-
gen;
  - d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Ge-
delegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den
Haag.

Saamhoorigheid.

Suriname en Curaçao in ons
vereinigingsleven

door

W. R. MENKMAN.

Het register op de eerste tien jaargangen van
De West-Indische Gids bevat een 120-tal namen
van schrijvers, waaronder ruim twintig Suri-
naamsche namen en twee Curaçaosche. De
grote meerderheid van hen, die hier te lande in
woord en geschrift blijk geven van belangstel-
ling voor Suriname en Curaçao, zijn Hollanders
en dat spreekt ook wel van zelf, daar de belang-
stelling voor het vreemde meer behoefte heeft
om zich te uiten dan de belangstelling voor het
eigene.

In de gemeenschap evenwel, welke Nederland
met Suriname en Curaçao vormt, gaat het niet
uitsluitend om het toonen, maar ook om het
opwekken van belangstelling, om de versterking
van het geval van saamhoorigheid, om het be-
vorderen van wederzijdsch vertrouwen, om het
verspreiden van kennis aangaande elkanders
nooden, behoeften, problemen en bijzondere om-
standigheden. Het is in dit verband wel een
zeer heuglijk verschijnsel, dat gedurende het
laatste voordrachtenseizoen, ettelijke malen —
twee maal te Amsterdam, eenmaal te 's Graven-
hage — geboren Surinamers den kathedraal heb-
ben beklommen, om hier in het moederland de
aandacht te vragen voor Surinaamsche aange-
legenheden. Dat dit goede voorbeeld navolging
moge vinden, ook bij de van de Nederlandsche
Antillen afkomstige westerlingen, die zich hier
hebben gevestigd, of tijdelijk hier vertoeven!

Er kan nog veel worden gedaan, om een tegen-
wicht te vormen, niet alleen tegen de — mis-
schien natuurlijke en niet te overwinnen — on-
verschilligheid der grootte massa in Nederland,
met betrekking tot hetgeen er nog aan Neder-
landsch gebied in de nieuwe wereld is overge-
bleven, maar ook tegenover de oppervlakkigheid
en het gebrek aan elementaire kennis, welke nog
al te vaak wordt aangetroffen, daar waar iets
beters zou mogen worden verwacht.

Het ligt voor de hand, dat Europeesch Neder-
land veel belangrijker is voor Amerikaansch
Nederland, dan omgekeerd en, dat de moeder-
landsche bevolking in haar geheel geringe be-
langstelling heeft voor de in haar economisch en
sociaal leven weinig beteekenende kleinere over-
zeesche gewesten, is een normaal verschijnsel,
dat niet kenmerkend is juist voor het Neder-
landsche rijk. Evenwel, behalve Nederlandsch-
Indië, dat in onze koloniale gemeenschap na-
tuurlijk de eerste plaats inneemt, hebben wij
geen ander overzeesch gebied dan Nederlandsch
Guiana en de Nederlandsche Antillen en wij
Hollanders kunnen niet het excuus laten gelden
dat onze vlag over zóoveel landen en eilanden
waait, over de geheele wereld verspreid, dat de
gewone burger, wiens individueele belangen
dicht bij huis liggen, ze niet allemaal uit elkan-
der kan houden, of er zelfs maar de namen van
kan onthouden. Althans bij ons voorbereidend
hooger en ons middelbaar onderwijs mocht
werkelijk wel wat meer aandacht worden ge-
schonken aan dat tropisch Nederland, dat niet
in Azië ligt.

Veel erger intusschen is het verbluffende
tekort aan kennis van Onze West, dat de Ne-
derlandsche pers en de Nederlandsche volks-
vertegenwoordigers soms aan den dag leggen.

Dat een onzer allergrootste dagbaden de ge-
biedsdeelen Suriname en Curaçao niet uit
elkaar kan houden, of — enkele jaren na het
Venezolaansche incident van 1929 — Urbina
verwart met Sandino, dat ons meest ver-
spreide weekblad indertijd zijn lezers, bij wijze
van merkwaardigheid, mededeelde dat er in
Suriname 30.000 Japanners heetten te leven en
een boekje uitgaf, waarin men kon lezen dat
Suriname het grondgebied omvat, bekend onder
den naam van Nieuw-Guinea — om maar
enkele voorbeelden te noemen — dat alles kan
toch werkelijk niet door den beugel. Nog veel
minder dat Kamerleden van de Beneden- en
Bovenwindsche Eilanden spreken, wanneer zij
St. Eustatius, St. Maarten en Saba bedoelen,
of blijk geven te meenen dat er op de Boven-
windsche Eilanden papiamentoe zou worden
gesproken, dat in een begrootingsverslag de
vraag wordt gesteld, hoe het staat met de
onderhandelingen aangaande de grens tus-
schen Suriname en Demerara — twee niet aan
elkander grenzende gebieden —, of het denk-
beeld wordt opgeworpen de al te groote vrucht-
baarheid van den Surinaamschen bodem door
toevoeging van zand te neutraliseeren, enz.

Behoeft het ons, met deze voorbeelden voor
oogen, wel te verwonderen, dat een planter uit
Nederlandsch-Indië met verbazing hoort vertel-
len dat het op Curaçao zoo weinig regent en
dan heelemaal niet begrijpt hoe er daar dan
toch een koffiecultuur kan bestaan, of een Hol-
landsch houtimporteur het uitbaggeren der
Surinaamsche rivieren bepleit? Of dat in La-
rousse du XX siècle suikerriet, tabak enz. nog
steeds worden genoemd als Curaçaosche pro-
ducten, al wordt er niet meer, zooals in de oors-
pronkelijke uitgave van den Grand Diction-
naire universal (1865) van overvloedige oogsten
van deze voortbrengselen gesproken? Of dat
Knauers Konversations-Lexicon (Berlijn 1932)
ons Amerikaansch gebied omschrijft als: Nie-
derländisch-Westindien, Antillen: Curaçao u.
der W. von Saint-Martin, terwijl hij onder de
Nederlandsche industrieën o.a. noemt Zucker-
rohr?

Een medewerker aan een onzer groote R. K.
bladen — die zelf Curaçao had bezocht —
schreef van dit eiland, dat het tien dagreizen
van Suriname verwijderd ligt (de afstand is
circa 1000 zeemijlen), juist midden in de Carai-
bische Zee (in het uiterste Zuidelijke deel), de
zetel van „een bisdom” is (zetel van een Bis-
schop, die geen bisschop is van Curaçao), dat
de bodem rijk is aan allerlei soorten ertsen (er
is nooit eenige metaalrijkdom geconstateerd),
dat de kerk der Heilige Familie aan het Waai-
gat staat (in Otra Banda) en dat het Curaçaos-
sche scheepvaartverkeer grooter is dan dat
van Amsterdam, Rotterdam of Antwerpen
(alleen grooter dan het Amsterdamsche). Zelf
heb ik het beleefd dat een Hollandsche export-
firma zich tot mijn kantoor wendde, zich daar-
voor verontschuldigd met de mededeeling
dat zij niet wist of er op Curaçao een Neder-
landsch consul gevestigd was en dat een Rot-
terdamsch scheepsagentschap in het Engelsch
aan de vertegenwoordiging van den Nederlan-
dschen maildienst op Curaçao schreef.

Een eigenaardige tegenstelling met dit alles
vormen de pogingen van een klein aantal pu-
blicisten, die de belangstelling trachten op te
wekken voor al het interessante en wetens-
waardige in onze Amerikaansche gewesten en
die uit den aard der zaak alleen den intellec-
tueelen lezerskring bereiken. In vijf jaar tijds

verschenen twee boeken over de boschnegers in Suriname, beide door Amerikanen geschreven, Prof. Kahn's door bevoegde critici zeer gunstig beoordeelde Djuka en Vandercook's quasi-philosophische, nogal oppervlakkige en over het geheel tamelijk goedkope Tom-Tom. Van eerstgenoemd werk vroeg een Surinaamsch folklorist waarom het ons juist door een Amerikaan moest worden gebracht en niet door een Holander; wij zouden geneigd zijn hieraan toe te voegen: of door een Surinamer.

Er is nog veel te doen, niet alleen op het gebied der wetenschap, maar vooral op dat der actueele vraagstukken; veel elementaire kennis aangaande Onze West moet in het moederland nog tot gemeengoed worden gemaakt en veel misverstand moet nog uit den weg worden geruimd, hier te lande, maar ook daarginds. Wanneer een Hollander onze Amerikaansche gewesten heeft bezocht en daar gastvrij is ontvangen — wat regel is — dan mag niet van hem worden geëischt, dat hij, voor een moederlandsch publiek zijn indrukken onder woorden brengend, alleen het goede dat hij heeft gezien zal mededeelen en het minder gunstige zal verzwijgen; natuurlijk niet, maar toch is het volkomen begrijpelijk, dat men in de kleine samenlevingen daarginds uiterst gevoelig is, voor alles wat ook maar zweemt naar een gering-schattende beoordeeling. Vooral wanneer men — soms afgaande op courantenverslagen, waarin de geest van het gesproken woord niet altijd nauwkeurig wordt weergegeven — een zoodanige beoordeeling meent te vernemen van den kant van iemand, wiens aanwezigheid men in wat ruimeren kring nauwelijks heeft opgemerkt en wiens verblijf ter plaatse niet van voldoende lang duurt is geweest, om land en volk goed te leeren kennen. En dat er door „touristen" veel oppervlakkigs is verteld geworden, valt helaas niet te ontkennen. Maar, wanneer iemand, na een half jaar verblijf op Curaçao, met den indruk thuiskomt, dat de samenleving aldaar zich nog aan zekere moderniteiten zal moeten aanpassen en dat, tegenover de lagere volksklasse aldaar, ook de politie een opvoedende taak te verrichten heeft, dan behoeft men aan uitingen dienaangaande geen voor de Curaçaosche bevolking in haar geheel beledigende bedoelingen toe te schrijven; hoogstens kan men het betreuren, dat bij die uitingen niet liever is vermeden over cultuur te spreken. En wanneer een ander, bij een lezing over Suriname, ook het verschijnsel der buitenechtelijke geboorten heeft aangeroerd, dan heeft hij slechts melding gemaakt van een niet weg te redeneeren feit. Onder de z.g. inheemsche Surinaamsche bevolking — dus met uitsluiting van de boschnegers en indianen en van de Aziaten — bedraagt het aantal dier geboorten meer dan de helft van het totale aantal; in Curaçao, waar de gehéele bevolking laat ons het noemen van Europeesche allure is, vormt het getal der buitenechtelijke geboorten van 22 tot 62 % van het totaal, gemiddeld voor het geheele gewest zoowat 35 %. Alleen kan men het ook al weer betreuren, dat bij het vermelden van dit verschijnsel niet getracht is, aan de toehoorders een duidelijk inzicht bij te brengen aangaande de sociale, economische en historische oorzaken ervan.

Oogenshijnlijk verandert Onze West niet snel, maar dat is meer schijn dan werkelijkheid. Wie zou het vijf-en-twintig jaar geleden voor mogelijk hebben gehouden, dat in Suriname sociaal-democratische en zelfs communistische propaganda zou worden gevoerd, of dat een Javaansche vrouw op een vestigingsplaats een vergadering van Hindostanen en Indonesiërs zou leiden, waarin namen van Tweede Kamerleden werden genoemd en in een te Paramaribo verschijnend blad een verslag zou geven van die bijeenkomst, in een Hollandsch, waarin zelfs de bij ons meest gebruikelijke Germanismen niet geheel ontbraken? En in Curaçao, waar zoolang bij de breede middenklasse — om niet van de eigenlijke volksklasse te spre-

ken — alle belangstelling voor de publieke zaak scheen te ontbreken — in ieder geval zich niet naar buiten uitte — werd kortgeleden een debaterclub opgericht, met eigen, in het Hollandsch geredigeerd orgaan.

Er is behoefte aan meer contact — en aan contact van een anderen aard dan het tot dusver bestaan hebbende — tusschen moederlandsche, Surinaamsche en Curaçaosche Nederlanders en Nederlandsche onderdanen. En waar zou dat contact beter kunnen worden tot stand gebracht, dan in onze Vereeniging? Oost en West betekent niet, of niet meer, Indië en Nederland; dat werd mij op een Hoofdbestuurvergadering uitdrukkelijk door het Dagelijksch Bestuur verzekerd. De West wordt maar al te zeer overschaduwed door den Oost, rijdt in den kolonialen trein maar al te veel mee als bijwagen; dit is maar al te waar. Maar, in onze Vereeniging is dat niet noodig en ook onze Surinaamsche en Curaçaosche leden kunnen er het hunne toe bijdragen om het algemeene karakter van Oost en West te bewaren en te versterken.

Voor Engeland waren eenmaal de West Indies veel belangrijker dan de vestigingen en invloedssferen in Azië; takken van aanzienlijke moederlandsche families hadden zich in His Majesty's islands gevestigd; de sugar interests hadden groote politieke macht en beslisten mede over oorlog of vrede. Als uitvloeisel van dezen, lang tot het verleden behoorenden toestand, heeft Engeland nog steeds zijn West India Committee, nog altijd een aanzien genietend genootschap.

Bij ons hebben de verhoudingen zich anders ontwikkeld en een organisatie, vergelijkbaar met de bovengenoemde Britsche, is bij ons niet kunnen ontstaan.

In onze Vereeniging evenwel is ruimte voor de behartiging der eigendommelijke belangen van Suriname en Curaçao, door middel onzer voor dat doel ingestelde commissie en door middel van ons orgaan. Dit laatste kan de bron zijn van alle informatie aangaande hetgeen er ginds leeft en omgekeerd kan het ter kennis van de lezers dáár brengen wat h. t. l. over Suriname en Curaçao wordt geschreven en gesproken.

Maar vooral, dat orgaan kan de plaats zijn waar Surinamers, Curaçaonaars en Hollanders, die elkander iets te zeggen hebben, elkander ontmoeten; het kan een centrum zijn der belangstelling voor alle actueele aangelegenheden, Onze West betreffende en de band vormen, noodig om te geraken ook tot onderling juiste waardeering.

Amsterdam, Mei 1933.

Met inhoud en strekking van dit artikel van den heer Menkman kunnen wij ons geheel vereenigen. Moge de inhoud van het Koloniaal Weekblad spoedig ervan getuigen, dat de slotopmerkingen van den geachten schrijver in ruimen kring weerklank hebben gevonden!

HET HOOFDBESTUUR.

Een zestigjarige.

Op 3 Juni j.l. bestond het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap zestig jaar. Dit gedenkwaardige feit mag op deze plaats zeker niet onvermeld blijven, want het Genootschap heeft zoowel Oost- als West-Indië steeds op de meest loffelijke wijze in de sfeer zijner werkzaamheden betrokken. Daarvoor is men het Genootschap grooten dank verschuldigd en van onze dankbare gevoelens willen wij bij deze gelegenheid gaarne getuigen.

In 1923 werd het vijftig-jarig bestaan van het Koninklijk-Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap op feestelijke wijze herdacht, niet alleen door een plechtige receptie en een feestmaaltijd, maar ook door de uitgave van een standaardwerk, getiteld: „De Zeeën van Nederlandsch Oost-Indië".

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11
AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST
Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

Kleding Meubelen Tapijten enz.
in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WARENMAGAZIJNEN
N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
Roos & van der Kolk
GED. BURG WAL 45 DEN HAAG

5029

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van Den Haag en Omstreken

De Residentiebode

Torenstraat 27 - Den Haag

Telefoon 116120 5394

WIJNEN en GEDISTILLEERD

Fa. G. J. v. GILS

Nachtegaalstraat 58 — Tel. 12173

UTRECHT

5402

Uitzending van Dinners

L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner?
Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297

Firma H. J. Los Telef. 556389
b. g. 555345

waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.

Berkenboschblokstraat 2 — Scheveningen

Vluge bediening. Concurrerende prijzen.

Passage 82 - PATO-W.S.M.

Tel. 115384 Tel. 396033 5292

Luxe Touring-Cars voor elk gewenscht gezelschap

Gezien de huidige tijdsomstandigheden heeft het bestuur van het Genootschap gemeend het zestigjarig bestaan niet op feestelijke wijze te moeten herdenken, maar wel heeft het een jubileum-nummer van het „Tijdschrift” samengesteld, waarin wordt stilgestaan bij de werkzaamheden van het Genootschap gedurende de afgelopen zestig jaar.

In 1873 opgericht, werd in 1888 aan het Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap het predicaat „Koninklijk” verleend. In de Nederlandsche wetenschappelijke wereld had het spoedig een eigen en zeer eervolle plaats ingenomen, maar zijn publicaties en werkzaamheden trokken ook ver buiten de grenzen van ons land de aandacht. Met recht mag het Genootschap trotsch zijn op de waardeering, welke zijn arbeid in de geheele wetenschappelijke wereld geniet.

Voor zoover het Genootschap onze overzeesche gewesten in Azië en Amerika binnen zijn arbeidssfeer betrok, willen wij hier stilstaan bij enkele der voornaamste momenten uit het leven van den zestigjarige. Van groote betekenis was de expeditie naar Midden-Sumatra in 1878, niet ten onrechte de krachtigste daad der vereeniging in het eerste tienjarig tijdperk genoemd. In 1884 ondersteunde het Genootschap een tocht naar de West-Indische eilanden onder leiding van de Hoogleeraren Martin en Suringar, bijgestaan door drie jonge geleerden, Molengraaff, van Breda de Haan en Neervoort van de Poll.

De Oost-Indische eilanden genoten in hooge mate de belangstelling van het Genootschap in deze jaren. In 1887 had een expeditie naar de Key-eilanden plaats, onder leiding van den luitenant-ter-zee H. O. W. Planten, terwijl in datzelfde jaar besloten werd tot een tocht naar Flores. Prof. Wichman met prof. Weber bezochten toen Zuid-Celebes, welke tochten tot 1891 werden voortgezet.

Borneo werd bezocht door Wing Easton. Prof. Molengraaff met Bütikofer en Nieuwenhuis bezochten dit land in 1893 en '94. De eerste doorsteek werd verricht op een expeditie gedurende de jaren 1896 en 1897 en de tweede in 1898—1900, beide de vrucht van de taaië volharding en buitengewone tact van den geneesheer Nieuwenhuis. Celebes werd, na Wichman, bezocht door Van Marle, die Goa opnam. De laatste groote exploratie werd door Abendanon verricht in de jaren 1910 en 1911.

In Nieuw-Guinea werden tal van tochten gemaakt, waarvan verscheidene door het Genootschap zijn gesteund. Noemen wij slechts den tocht van Lorentz en van Nouhuys, die in 1909 met uiterste krachtsinspanning de eeuwige sneeuw op den Wilhelminatop hebben bereikt, terwijl wij verder hier de namen vinden van de bekende onderzoekers Sachse, Weber, Koch, Luymes, Chaillet, v. d. Sande, Kremer en anderen.

Eveneens van groot belang waren zeven aan elkander sluitende expedities naar West-Indië, tengevolge waarvan een nieuwe kaart kon worden samengesteld, waardoor Nederlandsch Nieuw-Guyana gunstig afsteekt bij de aangrenzende landen.

Ook het oceanografisch onderzoek had steeds de volle aandacht van het Genootschap en de kroon werd op het werk gezet door de Snellius-

expeditie, waardoor aansluitende gegevens werden verkregen op het eminente werk van de „Siboga” onder Tydeman.

Het Genootschap heeft het voorrecht gehad, dat het in zijn leiding steeds heeft kunnen beschikken over eminente mannen en Nederland's overzeesche gewesten hebben daarbij het niet genoeg te waardeeren voordeel gehad, dat een groot aantal van deze leidende figuren voor Oost- en West-Indië meer dan gewone belangstelling hadden. Wij noemen in de eerste plaats, de eerste voorzitter van het Genootschap, prof. dr. P. J. Veth, grondig kenner van de land- en volkenkunde van Ned.-Indië, die in 1864 als hoogleeraar aan de Rijksinstelling voor de opleiding van ambtenaren te Leiden werd benoemd en in 1877 met het onderwijs in de land- en volkenkunde aan de Rijksuniversiteit werd belast. Hij was het die, zeer terecht, wees op het belang der beoefening van de aardrijkskundige wetenschap voor een koloniseerende mogendheid en hij ontwikkelde een levendige „agitatorische kracht” om de onderzoekingen der Nederlanders in de Oost- en West-Indische koloniën te doen herleven.

De tweede voorzitter van het Genootschap, de heer W. F. Versteeg, was een Indischman, zijn geografische kennis had hij als officier van de Genie in Indië opgedaan! Prof. dr. C. M. Kan, jarenlang secretaris en later voorzitter van het Genootschap, schonk bijzondere aandacht aan het wetenschappelijk onderzoek van Nederl. Oost-Indië. De heer W. P. Groeneveldt, die voorzitter was van 1897 tot 1899, was de schrijver van een standaardwerk over de geschiedenis van Ned.-Indië vóór onze vestiging aldaar; hij was later vice-president van den Raad van Indië.

Is het nog noodig op deze plaats de namen te releveeren van dr. J. W. IJzerman en ir. Th. F. A. Delprat als voorzitters van het Genootschap? De eerste heeft twee-en-twintig jaar lang met krachtige hand het Aardrijkskundig Genootschap bestuurd. Ir. Delprat had, in 1891, aan de vermaard geworden eerste doorkruising van Sumatra deelgenomen.

Gaan wij de namen der verschillende voorzitters en secretarissen van het Genootschap verder na, dan komen wij er nog vele tegen, die in de koloniaal-wetenschappelijke wereld zeker zoo bekend zijn als in de geografische wereld. Wij noemen nog prof. dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, jarenlang secretaris en later voorzitter van het Genootschap. Onder zijn voorzitterschap werd belangrijke wetenschappelijke arbeid ondernomen. Wij herinneren slechts aan het oceanografisch onderzoek in Ned.-Indië en aan den arbeid voor den Wetenschappelijke Atlas van Nederl. Oost- en West-Indië. Op deze plaats willen wij ook in herinnering brengen de jaren, — van 1901 tot 1911 —, waarin de heer J. R. van Osselen secretaris van het Genootschap was. In die jaren vielen de belangrijke expedities naar Suriname, naar Nieuw-Guinea en naar Nias, terwijl in 1908 begonnen werd met de populaire voordrachten over Nederl.-Indië, welke ook een groot succes voor het Genootschap zijn geworden.

Men ziet uit het bovenstaande, dat er alle aanleiding is voor „Oost” en „West” dankbaar gestemd te zijn jegens het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap, want de arbeid, door het Genootschap in het belang van onze overzeesche gewesten verricht, kan niet hoog genoeg worden aangeflagen.

Daarom hebben wij bij den zestigsten verjaardag van het Genootschap op deze plaats stil gestaan. Met dankbare gevoelens, met bewondering voor zijn arbeid en met vol vertrouwen in de toekomst waarin ook voor de beide Indië ongetwijfeld nog zegenrijke arbeid zal worden verricht.

RISICO

Het risico voor U alléén te machtig... samenwerking met duizenden anderen is noodig. Levensverzekering is gezamenlijk risico dragen. Inlichtingen

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage:

F. J. MAHLMAN

Plaats 31a

5383

GEMEUBILEERDE LANDHUISJES TE HUUR

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordeelige
prijzen. Te bevragen bij 5059
Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3

Boekbespreking

Mensch, God en Onsterfelijkheid, gedachten over 'smenschen evolutie, stukken getrokken uit geschriften van Sir James George Frazer. Uitgave van de N.V. Uitgeversmaatschappij A. E. Kluwer, Deventer. Prijs ingenaaid f 3.30.

Vele onderwerpen, die in dit werk worden behandeld, zijn van belang voor hem, die land en volk van den Indischen Archipel in zijn gezichtskring betrekt.

Deze uitgave van Pierre Sayn, de vriend van Frazer, en vertaald door J. A. Blok, brengt voor een ieder thans een stel van stukken uit de werken van Frazer, in totaal 368 blz. met daaraansluitend register.

De vertaler bracht in een inleiding Frazer zelf voor het voetlicht; anthropoloog, bracht hij zijn kunnen en weten naar buiten in een bekend werk: the golden bough (de gouden tak), een werk, dat indertijd opgang maakte en de buitengewone kennis van Frazer op het gebied der gebruiken, mythen en geloofsvoorstellingen van de meest uiteenloopende on- en beschaafde volken van vroeger en later tijd toonde, en door eenvoudige theorieën, die hij opstelde in alle gevallen tot een overzichtig en samenhangend geheel gemaakt en de omvang is dan ook zoo gestegen, dat men van een ancylopaedie in 12 deelen kan spreken. Niet tevreden met dit omvangrijke werk, zette hij de wetenschappelijke wereld voor: *totemisme en exogamie*,

Vereenigde Octrooibureaux

Beëdigde Octrooibezorgers

H. J. Kooy - Ir. H. J. J. Weurman

Bezuidenhout 69 's-Gravenhage

Telefoon 772080 772081 772082

Aanvragen van Octrooien voor uitvindingen en deponeren van Handels- en Fabrieksmerken in alle landen. 5044

folklore in het Oude Testament, geloof in onsterfelijkheid en doodenvereering; natuurdienst. Uit dit geheel heeft nu de genoemde Sayn onder toezicht van Frazer zelf, dit werk samengesteld en heeft deze ten slotte de finishing touch naar eigen smaak aangebracht, zoodat het: *man, God and immortality* voor den dag kwam, waarvan de vertaling bij Kluwer als een keurig werk is verschenen.

Het boek bestaat uit vier deelen, elk verdeeld in doorlopende nummers van 1 tot 177; het eerste gaat over: studie over den mensch, van 1 tot 33; het tweede over de mensch in de maatschappij van 34 tot 81; het derde de mensch en het bovenmensche-lijke, van 82 tot 141; en het vierde over mensch en onsterfelijkheid, van 142 tot 177.

Ik zou dit werk willen vergelijken met een kleine Larousse; alles wat Frazer op dit gebied naar voren heeft gebracht, staat er verkort in. In noten aan den voet der bladzijden vindt men verwijzing naar de werken, waaruit een en ander is geput, zoodat men die zelf kan raadplegen. Ik zal niet overgaan tot vermelding van die titels der stukken 1 tot 177, want dat zou eentonig zijn, doch den lezer alleen uitzicht geven op allerlei, dat hem *mogelijkerwijze nieuw*, in allen gevallen aantrekkelijk zal schijnen en om nu niet alles te verklappen zou ik een ieder aanraden, sla het gauw na en om dit te kunnen, bestel het.

Het gemelde register kan van groot nut zijn om over bepaalde onderwerpen, die men weten wil, de vindplaats te hebben, zoo wil men iets weten van animisme dan vindt men de bladzijden erbij genoemd, wie zich in deze tijden druk wil maken over de oorspronkelijke Arier en de Ariers, kan het noodige hier vinden.

J. B.

Gâyan.

Tonen van de ongespeelde muziek uit De Gâyan, uitgave van de N.V. Uitgeverij. E. E. Kluwer, Deventer. Geautoriseerde uitgave hoofdkwartier der Soefi-beweging, Genève.

De hier naar voren geschoven beweging moet men niet gaan verwarren met die, welke wij uit den Islâm kennen; deze toch was een vorm van ascetisme, zich verliezende ten slotte in broederschappen, waarvan er nog overeind staan en door de modernen uit de moslimwereld voor charlatans gehouden.

De hier te schetsen beweging, waarvan de Voor-Indiër Inayat Khan de stichter is, streeft naar broederschap tusschen alle menschen, het verlangen om de beide tegengestelde polen der wereld, het Oosten met zijn diepe en mystieke geest en het Westen met zijn nuchter denken nader tot elkaar te brengen, het verwezenlijken en verspreiden van de kennis der Eenheid, de Godsdienst van liefde en wijsheid om de geloofsverdeeldheid te doen wegvallen, het mensche-lijk hart van liefde te doen overvloeien en uitroeiing van elke oneenigheid, voorts het ontdekken van het licht en de kracht in elk mensch aanwezig, het geheim van allen godsdienst op te sporen van de macht der mystiek en de kern van de wijsbegeerte, zonder in bestaande gebruiken en geloofsvormen in te grijpen.

Als wij dat zoo lezen, denken wij aan die beweging van de Behaïsten, die ook universele broederschap in hun vaandel schreven; de indruk, die deze beweging maakt, moet de gedachte wekken, dat zij verwant eraan is.

Behalve Gâyan kennen wij van Inayat Khan „In een Oosterschen rozentuin” en „het doel van het leven” en dan treft mij, dat Hoyack uit Parijs een boekje deed verschij-

nen: *l'énigme du destin*, de levensvraag, die vele denkers bezigheid.

Ik kom op dit werk terug bij een volgende gelegenheid, het is niet het eerste wat van de hand van Inayat Khan komen zal, daarvan is Gâyan een nieuw bewijs; men kan dit het best met „zingen” vertalen en de termen voor verschillende groepeerings in Perzië en Hindoestan gebezigd, vinden wij als volgt opgegeven in den inhoud. *Zoo alapa*: God sprekend tot den mensch, dat is de grondtoon van de boodschap; *alamkara*: de dichtelijke weergave van een gedachte; *chala*: een bezielend woord; *gamaka*: het gevoel van een dichterhart, gestemd op verschillende tonen; *Gayatri*: gebeden; *raga*: de mensche-lijke ziel, die God haar geliefde aanroep; *soera*: God sprekende door de ontvlamde mensche-ziel; *tala*: de rythmische uitdrukking van een gedachte en *tana*: de ziel sprekende tot de natuur.

Verschillende termen zijn voor hem, die Sanskrit kent, niet vreemd. Het zijn levensvragen, die men in Gâyan vindt, eeuwige waarheden voor alle tijden, voor alle menschen, met verwaarloozing van geloof, ras, stand en positie.

Ik zal mij er van onthouden om eenige voorbeelden te geven, als uitingen van den schrijver.

Als de mensch uit de alapas eens wilde onthouden: „stel uw vertrouwen op God voor steun en zie hoe Zijn verborgen hand werkt in alle bronnen”, dan zou het er hier op aarde in deze tijden heel wat beter uitzien. Een lezing van dit boekje worde u daarom aanbevolen, veel van dergelijke gezegden spreken tot nadenken aan.

J. B.

Uit het dagboek van een Rimboe huisvrouw.

't Is weer de eerste Zaterdag van de maand, betaaldag van de contract-arbeiders. Alie en Amat zijn beide contractant en ontvangen dus hun salaris beneden in het dal op 't hoofdkantoor. Kokkie en Baboe zijn vrije vrouwen, maar voor 't gemak reken ik ook met hen op den algemeenen betaaldag af, in één moeite door.

Het is een ingewikkelde historie, waar ik minstens een uur werk mee heb. Ik die toko, den eenigen winkel van de onderneming mogen mijn bedienden op mijn naam hun levensmiddelen inslaan, waarvan ik geregeld aantekening houd en wat op loonsdag verrekend wordt.

Baboe, de oudste, opent de rij.

— Baboe boe! gil ik van achter mijn schrijftafel. De oude getrouwen, die mijzelf als dreumes gekend heeft en al 20 jaar in onze familie dient, komt kinderlijk opgetogen aangedraafd, met 'n gamma hooge gillachjes, die bewijzen, dat ze nog even blij is met haar loon, als toen ze 't voor de eerste maal verdiende.

We beginnen met een opsomming van artikelen, door Baboe deze maand uit de toko besteld.

— Een blik zalm, 5 blik sardines, 2 blik haring, 3 kilo bras¹⁾, 1 blik boter...

Baboe is op den leeftijd gekomen, dat culinair genot voor haar 't hoogste is, vandaar dit ietwat phantastisch resumé.

Als Baboe haar potje kookt waren de verleidelijkste geuren over 't achtererf tot afgunst van de andere bedienden, die hun verdiensten bereids in andere vreugden (meestal dobbelen en rooken) hebben omgezet.

't Gebeurt wel eens, dat ik, aangelokt door 't appetijtelijk aroma, naar Baboe's keukentje sluip en, net als toen ik nog

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

een kind was, een hapje kom meeproeven.

Als ik klaar ben met de opsomming knikt Baboe instemmend: Jawel mevrouw, dat heb ik allemaal gehad.

— En weet je ook hoeveel dat samen is?

— Hoe kan ik dat nu allemaal onthouden, Nja, vraagt Baboe verontwaardigd, Njonja kan schrijven en rekenen, u moet mij maar zeggen, wat ik krijg.

— Maar als ik me nu eens vergis, Boe?

— Njonja is zoo pienter²⁾, Njonja kan zich niet vergissen en Baboe is maar een orang bodoh³⁾.

Aldus geschiedt, en nadat Baboe nog een nieuwe lijst lekkernijen uit de Toko voor de komende maand heeft opgegeven, verdwijnt ze met een: Trima kassie banjak, Nja!⁴⁾

— Kokkie!

Amat komt aangelopen en excuseert zijn ega: De pudding staat op het vuur, Nja, Kokkie vraagt of u 't zelf maar wilt uitrekenen en haar 't geld geven.

Aan controle, waar ik voor mijn eigen gevoel veel waarde aan hecht, denken ze geen oogenblik.

Een Blanda⁵⁾ bedriegt hen niet!

— Nou jij dan maar Amat Wat heb je weer een geld verrookt. Vind je dat nu niet zonde? Wil je niet graag naar Java terug later? Als je nu elke maand een pak sigaretjes minder rookt, dan zal ik dat geld voor je op de spaarbank zetten en dan kun je over een paar jaar in je geboorteland een zaakje beginnen.

— Ik wil niet uit uw dienst, Nja! verzekert Amat.

— Dat hoeft ook niet, maar later als Toean en de sinjo en ik naar Europa terug gaan.

— Baik Nja⁶⁾, volgende maand zal ik beginnen te sparen.

Deze gelofte, feilloos iedere maand afgelegd, vermag mij niet meer te overtuigen.

— Waarom nu niet, Amat?

— Ik heb zooveel oetang⁷⁾ Nja en Alie en nog een paar vrienden in 't kamp willen hun schulden aan mij niet afdoen.

Amats' financiële transacties zijn van dien aard (trouwens evenals die van al zijn rasgenooten), dat hij zelf in 't labyrinth er van nauwelijks weg mee weet.

Ook deze maand moeten Amat en ik onze spaarpogingen dus opschorten. Met een trima kassie, Nja, verdwijnt ook hij.

Even later, als ik Kokkie's toekomstig salaris-deel zit uit te rekenen, dringen de geluiden van een tamelijk heftige woordenwisseling tusschen Amat en Alie tot me door. Ze argumenteeren hevig! Ik wacht af tot ze aan het 2de stadium: schelden, toe zijn om tusschen beiden te komen, uit ondervinding weet ik, dat dit gewoonlijk door 't 3de: handgemeen, wordt gevolgd.

Gelukkig komt 't niet zoover.

Ik hoor Alie roepen: Ik zal 't aan mevrouw vertellen! en even later stappen de kemphanen met opgestreken zeil binnen.

Er volgt een verward relaas, waarvan ik de draad slechts met moeite vermag te volgen.

Amat maakt aanspraak op een schuld-delging van Alie groot f 5, terwijl Alie integendeel meent nog f 2.50 van Amat te vorderen te hebben.

Dit laatste blijkt na veel gezocht juist te wezen, via een ganschen omweg van vele tusschenliggende debiteuren en crediteuren.

Bij het zestig-jarig bestaan van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap.

Prof. Dr. P. J. VEIH,
Voorzitter van het Genootschap
1873—1884.

W. F. VERSTEEG,
Voorzitter van het Genootschap
1884—1893.

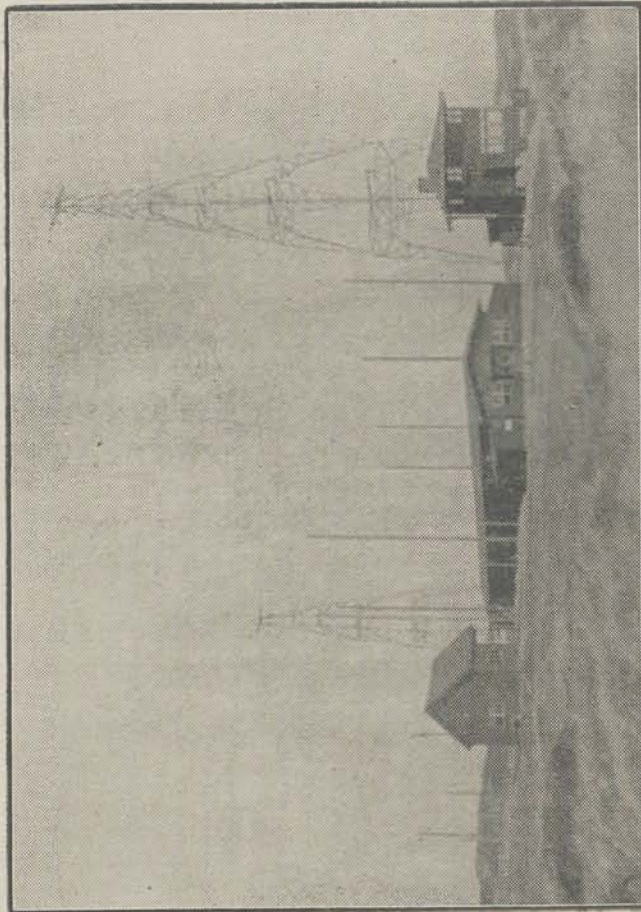

Dr. J. W. IJZERMAN,
Voorzitter van het Genootschap
1899—1921.

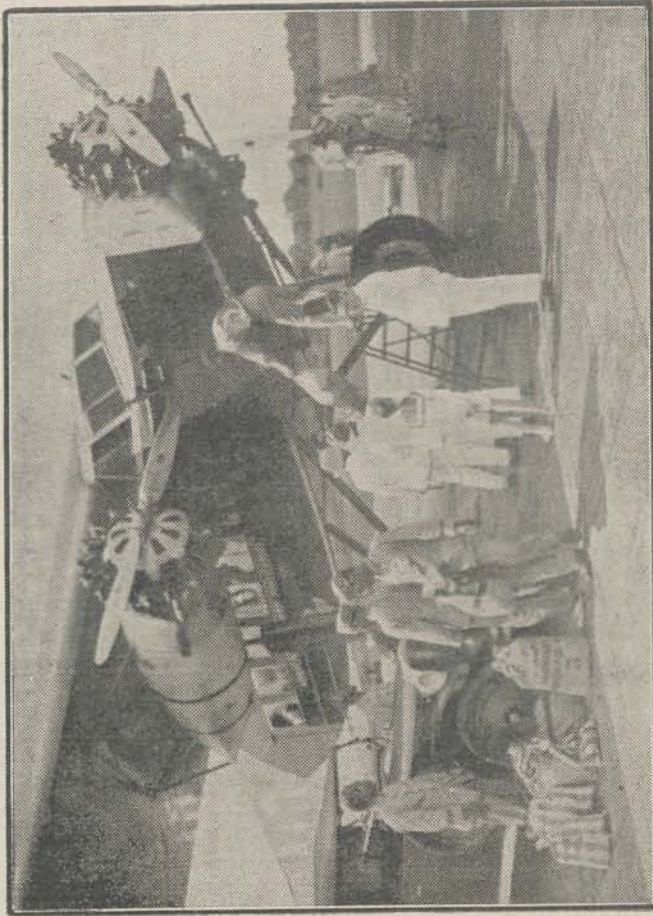

Dr. TH. F. A. DELPRAT,
Voorzitter van het Genootschap
1921—1928.

Op 3 Juni j.l. bestond het genootschap zestig jaar. In een artikel in dit nummer van het „Koloniaal Weekblad” hebben wij het prachtige werk belicht, dat door het genootschap in den loop dezer jaren in het belang van de beide Indiëën werd gedaan. Wij geven hierbij de portretten van vier voorzitters van het genootschap onder wier leiding zeer veel wetenschappelijke arbeid betreffende Oost- en West-Indië werd verricht.

Radio-ontvangststation voor het Indië-verkeer te Noordwijk met gericht antennesysteem, reproductie uit het jubileumnummer van het Genootschap, ter illustratie van de ontwikkeling van het telegraafverkeer.

Persdienst v. h. Staatsbedrijf der P. T. en T.
Aankomst luchtpost te Batavia per vliegtuig „de Duif”, reproductie uit het jubileumnummer, ter illustratie van de ontwikkeling van het luchtverkeer.

D. VAN DER LAAN 'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN SANITAIRE INSTALLATIES ZEESTRAAT 94

9128

— TELEFOON 180557 —

Als we 't alle drie eens zijn, betaalt Amat getroost zijn schuld en trekt af, terwijl Alie blijft om af te rekenen.

Alie is een aartsdobbelaar. Elke maand houd ik een preek, om ditmaal beter op te passen, en z'n geld liever te bewaren; elke maand neemt hij 't zich heilig voor en elke maand verdubbelt hij z'n loon in één avond tot den laatsten cent.

— Zal ik de 10 gulden die je nu over hebt, voor je bewaren tot morgen Alie, dan kom je vanavond als 't feest is niet in de verleiding?

— Baik, Nja, trima kassie.

Ik berg 't bankbiljet zorgvuldig weg.

— Morgen krijg je 't weer, hoor!

's Avonds gaan mijn man en ik nog even kijken in 't koele kamp, waar 't maandelijksch loonfeest gehouden wordt.

't Is bijna volle maan. Over 't vlakke terrein tusschen de pondoks⁸⁾ stroomt 't mysterieuze bleek licht er van, hier en daar schreeuwend verbroken door de felheid van een hooge electriche booglamp. Overal hurken groepjes Inlanders neer, hier om een walmend oliepitje, dat een onzeker schijnsel bij een dobbelspel oplevert, dáár om een dansende rongèng⁹⁾, die lenig en soepel, in strakke lange sarong en een nauwsluitend zwart keurs, de gracieuse, maar eentonige beweging uitvoert, waarnaar de inlanders urenlang, zwijgend kunnen turen.

Rythmisch, monotoon kling-klingt de gamelang, zwevend versterven de metaaltonen in de stille nacht, 't maanlicht glanst mat op de bronskleurige naakte schouders der danseres en doet een zilveren lichtstreep streep glimmen op het spiegelglad gekamde zwarte haar en de zware kondé.

De kleine goed gevormde voetjes bewegen loom, maar rythmisch onder de nauwsluitende sarong; de slanke zwaarberingde handen met gracieus gespreide vingers, draaien in 't polsgewricht heen en weer, 't maanlicht schiet vonken uit 't goud van haar sieraden: het ideaal van Oostersche schoonheid....

In de passaloeds is 't een onbeschrijflijke drukte, een groot contrast met deze rust buiten.

Een loven en bieden, een aanprijzen en kiezen in allerlei talen: Maleisch, Javaansch, Soendaneesch, Redjangs wekken de illusie van een gonzende bijenzwerm.

De kooplui, die 2 dagen door de wildernis moeten reizen, om op loondag onze afgelegen nederzetting te bereiken, probeeren hun moeite en onkosten door schandelijk overvragen goed te maken, wat een eindeloos gepingel uitlokt.

De hitte en de atmosfeer onder 't lage loodsdak zijn bijna ondragelijk, en we haasten ons naar buiten.

Langzaam, in den stillen nacht, klimmen we huiswaarts.

Van de roerlooze palmladeren druipt 't maanlicht; geheimzinnige schaduwholen in 't struikgewas suggereeren de aanwezigheid van onbekend leven....

Recht boven ons hoofd flonkert 't sterrebeeld Orion met schuin er onder Sirius, de koningin van de tropenhemel....

Den volgenden ochtend komt Alie z'n f 10 terug vragen.

— Ben je niet blij, dat je 't nu nog hebt? vraag ik hem.

Maar hij schudt desolaat z'n hoofd: Ik hebt 't al verspeeld, Nja, op crediet van Pah Kromo en toen ik eenmaal aan 't leenen was, heb er nog maar f 10 bij gevraagd. Die moet ik dan de volgende maand terug geven!

Ik zeg maar niets, denk zooveel te meer. Neen Alie, voor jou zie ik geen uitkomst meer. Jij zult behooren tot de velen, die hier vergrijzen en sterven, voor wie geldt: eens contractkoelie, altijd contractkoelie. Het is de dobbelzucht, de vloek van den Inlander, die ook jou tot slachtoffer heeft.

F. DE CLERCQ ZUBLI.

- 1) rijst in ongekookten toestand.
- 2) knap.
- 3) dom mensch.
- 4) Wel bedankt, mevrouw.
- 5) Europeaan.
- 6) Goed, mevrouw.
- 7) schulden.
- 8) koelieloodsen.
- 9) Inlandsche danseres.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het hellend vlak der inflatie.

In het einde van April was te Soerabaja een kleine inflatiehousse te constateeren, welke zijn oorsprong vond in een door den heer Kan in den Volksraad gedaan voorstel, om Ned.-Indië een geheel zelfstandige valuta-politiek te doen volgen, geheel onafhankelijk van het Moederland. N. h. o. van het Soer. Hbl. (29/4, 3de bl. „Handel en Fin.“, B.) zou het resultaat zijn een ultimatum van Holland, die zelfstandige politiek direct te stoppen of anders stopzetting van verdere financiële hulp van Holland. En dan zou pas komen de ineenstorting, waarover de heer Kan het heeft. Zeer geleidelijk komt men tot de conclusie, dat ook Indië zich onvermijdelijk zal hebben aan te passen aan de veranderde omstandigheden; de drastische beperking op ieder gebied, welke reeds in het bedrijfsleven algemeen toepassing heeft gevonden, moge tot voorbeeld dienen.

Ir. W. F. Staargaard, heeft in zijn afscheidsrede als voorzitter van den Indischen Ondernemersbond, een belangrijk gedeelte gewijd aan den financieel-economischen toestand van Ned.-Indië als onderdeel van het gistende wereldcomplex (Soer. Hbl. 25/4, 2de en 3de bl. „Het groote vraagstuk van dezen tijd“). Indië staat z. i. thans financieel-economisch op den rand van den afgrond. Vooral de jaren 1933—1934 worden kritieke jaren naar het herstel of naar financieel-economische ineenstorting. Dit geldt zoowel voor conjunctuur der geheele wereld van Oost en West in het algemeen, als voor Ned.-Indië in het bijzonder. De mogelijkheid is nog niet uitgesloten, dat het zonder catastrofe zal gaan naar het herstel, een herstel voorloopig op zeer gedrukt levenspeil. Als de Indische tekortenpolitiek in 1934 niet tot staan gebracht is, doet het verloren vertrouwen ons afglijden op het hellend vlak der inflatie. De misère van een inflatieperiode, die slechts uitstel van executie betekent, kan een land zich besparen door de tering naar de nering te zetten, hoe moeilijk en onaangenaam dit ook is! Het groote gevaar van dat hellende vlak staat de Regeering in Indië gelukkig helder voor oogen.

De belangstelling van de landen in het Verre Oosten voor elkanders handelsproducten.

De reis van het s.s. „Nieuw Holland“ van de K. P. Mij., als showboat van Australië, heeft ten doel het verlevendigen van den handel tusschen Australië, Ned.-Indië en de Straits. De produc-

ten uit Australië, die 57 firma's aanbieden, loopen zeer uiteen: piano's, radio-ontvangtoestellen, waterverf, meel, zuivelproducten, lederwaren, bier, parfumerieën, enz. Wanneer deze poging van Australië slaagt en een bloeiende handel tusschen Australië en het Verre Oosten ontstaat, zal Ned.-Indië hiervan mede de vruchten plukken, door zijn ligging op den weg, die dit handelsverkeer neemt. Ned.-Indië zelf is — volgens De Loc. (1/5, blz. 29) — eveneens doende nieuw afzetgebied voor zijne producten te zoeken; de reis van dr. Mansvelt naar Zuid-Afrika is daar het begin van. Na Britsch-Indië zal ongetwijfeld ook Australië volgen; wij zullen dus straks met onze producten bij Australië aankloppen op de wijze zooals nu Australië bij ons doet.

Japan gaat als koffiedrinkend land met reuzenschreden vooruit (Soer. Hbl. 26/4 „Japansche indrukken“). Er wordt bijna géén Java- of Sumatrankoffie gedronken; bijna alle koffie die men in Japansche „Departement-Stores“ ziet, komt uit Brazilië, en dit land maakt een geweldige reclame voor haar product, dat uitstekend is. Is er nu geen enkele Hollandsche firma met een inkoopkantoor in Japan, die deze kat eens de koffiekantoor aanbindt? Over een jaar of tien zit de Brazilië-koffie in Japan „er in“ en dan is het te laat.

De onderlinge verhouding van Japan's voornaamste textiel-afnemers was a.v. in 1932: Br.-Indië 645, Straits 82, China 282, Egypte 195, Zuid-Afrika 36, Australië 35, Turkije 41, Philipijnen 21, Siam 24, Ned. Indië 352, diversen 200. Ned.-Indië is dus een goede tweede. Deze cijfers geven zéér ernstig te denken, als men deze beschouwt in verband met de moeilijkheden van Japan in Br.-Indië. De Labour-menschen geven maar steeds als redenen der lage Japansche prijzen: de gedeprecieerde Yen en de goedkope „labour“. Er is voor Engeland nog maar één mogelijkheid om overtuigd te worden, dat het hem dáár slechts héél gedeeltelijk in zit: men moet een commissie van een 20 à 30 arbeiders met heldere koppen een paar maanden naar Japan sturen; zij zullen ongetwijfeld tot de overtuiging komen, dat de Japansche werkmans „joie de travail“ heeft, die men in alle Europeesche landen tevergeefs zal zoeken!

Wij vestigen de aandacht op het Soer. Hbl. (26, 27 en 28/4, 2de bl. „De noodzaak van industrialisatie“, J. G. B.; 29/4, 2de bl. „Het plan van Pandji“, betr. de wenschelijkheid de Javasuikerproductie of op ruwe suiker of op geraffineerde suiker af te werken met vervallen verklaring van het assortiment Superieur) en De Java-Bode (1/5 „Oprichting van een Handelsdag-school te Batavia“).

Scheiding tusschen Kerk en Staat.

Mr. J. E. van Hoogstraten sprak te Batavia, op een vergadering van de Chr. Staatskundige Partij, over het onderwerp: „Scheiding tusschen Kerk en Staat en de opbouw van de Protestantische Kerk in Ned.-Indië“ (De Java-Bode, 29/4). De Protestantische Kerk stond in den tijd van de Oost-Indische Compagnie volkomen onder controle van de overheid en haar werd niet de vrijheid gelaten om zich zelfstandig te ontwikkelen. Een nieuwe figuur kwam in Indië na het heengaan van de O. I. C., toen in 1807 de Katholieken hier werden toegelaten tot de uitoefening van hun godsdienst. Een conflict met de Kath. kerkelijke overheid leidde in 1847 tot een overeenkomst, volgens welke de (wereldlijke) overheid de geestelijken zou betalen en het kerkelijk bestuur de geestelijken zou aanstellen, overplaatsten en ontslaan. Vanaf 1847 ziet men een lange lijdensgeschiedenis om aan de Protestantische Kerk meer vrijheid te geven, tot in 1910 in Nederland een Staatscommissie werd ingesteld om te onderzoeken op welke manier die meerdere vrijheid zou kunnen worden verleend. In 1913 verscheen haar rapport, maar de Protestantische Kerk heeft de geformuleerde voorstellen geheel verworpen; in 1920 kwam zij met eigen voorstellen, die niet tot een resultaat

hebben geleid. Intusschen werd in 1921 in den Volksraad met klem op de scheiding tusschen Kerk en Staat aangedrongen; een commissie, waarin Christenen en Mohammedanen vertegenwoordigd waren, kwam tot de conclusie dat eerst een reorganisatie noodig was, waarbij de Kerk een eigen bestuur krijgt; de financiële scheiding kan dan volgen. In feite heeft de overheid de Protestantsche Kerk meer en meer vrijgelaten. De administratieve scheiding is niet alleen gewenscht, doch ook urgent met het oog op den toestand in de Minahassa en Ambon. Als voornaamste problemen gelden op het oogenblik: het moeilijke vraagstuk van de geloofsbelijdenis, het probleem van de eenheid der Kerk en de zelfstandigheid van onderdeelen, het vraagstuk van den opbouw der gemeente en het vraagstuk, op welke manier het centrale bestuur voortaan geregeld zal zijn. Ten aanzien van het vraagstuk van de eenheid der Kerk en de zelfstandigheid van onderdeelen bestaat er een sterke (vooral Europeesche) strooming, welke de eenheid voorstaat, doch in de Minahassa en Ambon zijn er stroomingen, welke lossen willen komen te staan. Het is te hopen dat het mogelijk zal blijken om op praktische basis tot overeenstemming te komen. Mr. Van Hoogstraten hoopte dat de Kerk bespaard zal blijven voor een richtingsstrijd en dat de aanstaande groote vergadering, welke groote gevaren loopt te stranden op kerkelijken strijd, de wegen zal weten te vinden, waarlangs de Kerk moet worden opgebouwd.

Kankerbestrijders te Bandoeng bijeen.

Op den 2den Bosschadag, georganiseerd door de Ver. Ned.-Ind. Kanker-Instituut te Bandoeng, opende Prof. dr. C. Bonne den 18den April de rij van voordrachten met een mededeeling over „Kankercijfers in Deli en Batavia” (De Loc. 1/5, blz. 18). Evenals in Deli is ook in Batavia de primaire leverkanker het meest voorkomende doodelijke gezwel bij de Javanen. In Batavia is dit eveneens het geval bij de Chineezers, terwijl de maagkanker bij deze bevolkingsgroep meer op den achtergrond treedt dan in Deli. Enkele rassenpathologische verschillen tusschen Europeanen en Chineezers enerzijds en Javanen anderzijds, welke in Deli uit de sterftecijfers naar voren schenen te komen, worden in Batavia dus niet bevestigd. De eenige uitzondering hierop vormt het verschil in veelvuldigheid van maagkanker, waarbij voor beide plaatsen geldt, dat deze bij Javanen veel zeldzamer is dan bij de andere rassen.

Prof. dr. B. J. van der Plaats hield een voordracht over „Doseering van Röntgen- en Radiumstralen”. Hoewel de therapeutische werking van Röntgen- en radiumstralen reeds omstreeks 1900 toegepast werd, is de exacte doseering ervan pas sedert 1928 bekend. Het toedienen van stralen zonder goede doseering is op één lijn te stellen met het verstrekken van geneeskrachtige doch sterk giftige medicijnen, zonder daarbij van een balans gebruik gemaakt te hebben. De dosimeters, die in Europa goed voldoende, gaven in Indië na korten tijd onbetrouwbare waarden. De fout bij deze instrumenten bleek altijd hierin te bestaan, dat de isolatie op den langen duur voor de in de tropen heersche toestanden ontoereikend was. Het is spr. gelukt, een dosimeter zoodanig te construeeren, dat ze onder alle omstandigheden goed functioneert. Deze dosimeter is gemakkelijk transportabel, zoodat de zich in Indië bevindende dosimeters met deze vergeleken kunnen worden.

Dr. B. Bakker deelde een recent waargenomen geval mede van kanker van het oog bij een Australisch renpaard. Dank zij dr. Bubberman, directeur van het Veeartsenijkundig Instituut te Buitenzorg, kon spr. nog twee andere gevallen van oogkanker bij paarden toonen, welke de laatste jaren op Java zijn voorgekomen. Kwaadaardige ooggezwellen bij huisdieren zijn tamelijk zeldzaam.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De inlandsche beweging op de Oost- en Westkust van Sumatra.

Het hoofdbestuur van de „Partai Sarekat Islam Indonesia” ontving van de afdeling Rantau Alai (Palembang) het volgende bericht:

Toen saudara H. O. S. Tjokroaminoto naar Rantau Alai ging om de openbare vergadering bij te wonen, werden eenige aan den kant staande boomen omgekapt en op den weg opgestapeld, met het doel om de doorreis van Tjokro per auto naar bovengenoemde plaats te verhinderen.

De pangerans en pamaraps aldaar, die achter de tegen-actie zaten, zijn thans gede-coreerd (dihoejdani dengan bintang).

Te Soengai Beringin werd een bestuurslid van de afdeling IV Angkat (Sumatra's Oostkust) door de Politie mishandeld, oorzaak onbekend.

Een openbare vergadering, welke te Pangkalan Kota Baroe zou worden gehouden, werd op last van den controleur verboden, aangezien de penghoeloes meenen, dat dit in strijd is met de adat.

Een ledenbijeenkomst, gehouden in het verenigingskantoor Pasar Baroe (P. K. B.), welke werd bijgewoond door eenige bestuursleden der afdeling Pajacombo, werd gestoord, doordat plotseling de assistent-demang, penghoeloe's en vele politie-ambtenaren en beamhten het gebouw binnentraden en onderzochten of alle ter vergadering aanwezigen voorzien waren van een bewijs van lidmaatschap.

Een woordenwisseling ontbond tusschen één der penghoeloe's en de padvindes, die de wacht hielden.

Het houden van een optocht, kampvuur en taptoe el hilal is niet door de autoriteiten, op advies van de penghoeloe's, toegestaan.

Ten slotte wordt door de „Madjelis pers Permi” van Pajacombo aan de Inlandsche bladen gemeld, dat een te Pangkalan Kota Baroe gehouden besloten propaganda-vergadering, welke bijgewoond werd door ongeveer 150 leden en genoodigden, door den kapala negeri werd ontbonden met de mededeeling aan den leider der bijeenkomst, dat men niet naar de redenen mocht vragen.

Het verhaal van een goudstuk.

Ng Sjuk Khioen, verantwoordelijk redacteur van het in Chineesche karakters gestelde blad „The Tjin Tian Weekly”, stond dezer dagen voor den Landraad te Batavia terecht omdat hij in zijn blad een artikel had opgenomen van zeer beleedigenden inhoud voor Lan Siat Toen, een onderwijzer in Garoet.

De inhoud en Chineesche gedachtengang in het stuk is voor den Westeling wel interessant. Daarom geven wij een stuk er uit weer.

„De lange leening van Chinchow.” (d. w. z. dat men iets, hetgeen men geleend heeft, niet terug wil geven).

Vergeef me! Van nature houd ik ervan de litteekenis van andere personen te krabben (= iemand belachelijk maken). Misschien werd ik in mijn vroegere leven voor deze gewoonte bestemd. Hoe het ook zij, stik maar. Ik kan alles evengoed iets uitvoeriger vertellen. Laat die hannesen van onderwijzers maar opgewonden worden. Ik moet nu op den heer Lan komen. De geschiedenis is deze: een zekere mijnheer Lan is niet lang geleden als hoofd der Chineesche school te Garoet geëngageerd. Volgens zijn eigen verklaring is hij een geëduceerde van de Fu Tan Universiteit in Shanghai. Zijn geboorteplaats is geen 1000 li ver en hij is van den Westelijken Oceaan gekomen. Aangezien deze heer behoort tot de klasse, die een vierkanten

hoed draagt, neemt hij zeker altijd een hooghartig air aan. Hoe betreuenswaardig, dat zijn bandieten-ziel nog niet schoon gewasschen is.

Beklaagde Ng. Sjuk Khioen erkende bovengenoemd artikel in zijn weekblad te hebben opgenomen, maar was van meening, dat de eer of goede naam van Lan er niet door aangetast werd. Beklaagde wenschte den schrijver van het stuk niet te noemen en zei, dat hij de verantwoordelijke redacteur was.

Lan Liat Toen als getuige gehoord, vond intendeel het stuk zeer beleedigend en nu nog stond het huilen hem nader dan het lachen. Van die kwestie van het goudstuk was niets waar.

Na in raadkamer te zijn geweest, veroordeelde de Landraad beklaagde tot f 60,— boete, subsidiair 60 dagen hechtenis.

Beklaagde zeide te berusten....

Manifest van de P. P. P. K. I.

Verschillende inlandsche bladen maken gewag van een door een aantal verenigingen uitgevaardigd manifest. Het is in de Maleische taal gesteld en luidt als volgt:

„Onderdanen van Indonesia. In den laatsten tijd ondervindt de nationale beweging in ons land zeer sterken tegenstand. Ondergeteekenden, vertegenwoordigers van partijen, verenigd in de P. P. P. K. I., beschouwen deze tegenstand als overtredingen van het recht tot vereniging en vergadering, dat in de wet is vastgesteld.

Het recht van vereniging en vergadering is een der grondslagen van het politieke leven van een volk. In verband hiermede waken wij op, de eenheid der volken te versterken, de beweging krachtiger te maken en ons aaneen te sluiten, teneinde niet alleen de rechten, welke wij thans bezitten, te behouden, maar ook alle rechten, welke wij nog niet bezitten, te verkrijgen. Gescheiden zouden wij vallen, doch wanneer wij één zijn, zijn wij sterk”.

Het manifest is ondertekend door de verenigingen Boedi Oetomo, Timoersch Verbond, Partij Selebes, Perserikatan Selebes, Sarikat Ambon, Sarikat Sumatra, Persatoean Bangsa Indonesia, Partij Indonesia. Aan het manifest is toegevoegd een ontwerp voor de richtlijnen van de P. P. P. K. I. In artikel 2 staat, dat het doel van de P. P. P. K. I. is, om te streven naar de vrijheid van Indonesia. Artikel 3 geeft de middelen aan, waardoor deze vrijheid kan worden bereikt. Hieruit leest men, dat dit doel hoofdzakelijk zal worden nagestreefd door versterking van de beweging, door vergroting van de eenheid der politieke actie en door het houden van een Indonesia Raja-congres, minstens éénmaal per jaar.

De P. P. P. K. I. wordt aangewezen als uitvoerder der besluiten van het Indonesia Raja-congres.

In de verdere artikelen lezen wij nog het volgende: Het Indonesia Raja congres is het centrum voor de bespreking en voor het nemen van besluiten ten opzichte van belangrijke aangelegenheden voor het land en voor de bevolking.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Vakman.

Wij ontvingen aflevering 2, — van 15 April j.l. —, van „De Vakman”, het te Paramaribo verschijnende maandblad, gewijd aan technische vraagstukken, op welk blad bij zijn verschijning, in de rubriek „Suriname” reeds de aandacht werd gevestigd. De inhoud van deze tweede aflevering omvat verschillende artikelen van algemeen-technischen aard en brengt een overzicht van door het Departement van Openbare Werken en Verkeer in Suriname gehouden aanbestedingen.

Madjoe.

Het Juni-nummer opent met een verslag van de onthullingsplechtigheid van een steen op het graf van wijlen den heer W. A. Kolsteeg, in leven algemeen voorzitter van „Madjoe”. Onder „Ingezonden” komen beschouwingen voor over de salarisherziening. Voorts bevat de aflevering uitgebreid afdeelingnieuws.

Indologenblad.

Het nummer van 1 Juni brengt impressies van iemand te Batavia die op het punt staat afscheid te nemen van Indië voor een bezoek aan het moederland. De artikelen „Tempo Dahoeoe in de Buitengewesten” worden in deze aflevering vervolgd.

Actueel Wereldnieuw en Sport in Beeld.

De aflevering van 29 April bevat o.m. een rijk geïllustreerd artikel: „Huwelijk in den Kraton”.

Het nr. van 6 Mei brengt bij vele afbeeldingen een belangwekkend artikel: „Een verkenningsstocht in Centraal Borneo” van de hand van dr. C. E. A. Harloff. Het nr. bevat voorts fraaie foto's van de opening der Patjalwerken.

Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap.

Het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap bestond 3 Juni zestig jaar. In verband hiermede is het orgaan van het Genootschap met een dubbel-nummer (Mei—Juli 1933) verschenen, gewijd aan de vlucht, die het verkeerswezen in de twintigste eeuw in ons land heeft genomen. Het is een lijvig en hoogst interessant nummer geworden, waarin ook zijn opgenomen de portretten van de voorzitters, secretarissen en penningmeesters, die sinds de oprichting van het Genootschap in die functies zijn werkzaam geweest. De secretaris, de heer E. J. Voûte, gaf een korte levensbeschrijving bij elk dezer portretten.

Het verkeer te water en te land wordt door verschillende medewerkers in uitvoerige artikelen behandeld. Mr. J. M. Kan schrijft over het luchtverkeer, waarbij uiteraard ook de luchtlijn Amsterdam—Batavia wordt behandeld.

In het overzicht van de werkzaamheden van het Genootschap wordt o.m. een opsomming gegeven van de expedities door het Genootschap uitgezonden of met zijn hulp voorbereid. Verscheidene expedities hadden naar Oost- en West-Indië plaats; wat de West-Indische betreft, herinneren wij aan den tocht in 1884 naar de West-Indische eilanden en aan de zeven aan elkander sluitende expedities onder leiding van Bakhus, van Stockum, Franssen Herderschee, de Goeje, Kayser en Eilerts de Haan, tengevolge waarvan een nieuwe kaart kon worden samengesteld.

De heeren J. F. H. Heidenrijk, R. de Boer en R. Santing behandelen in dit nummer resp. het post-, telegraaf- en telefoonverkeer, waarbij ook het verkeer met Indië ter sprake komt.

China.

Het orgaan van de Nederlandsch—Chineesche Vereeniging is bij gelegenheid van haar tienjarig bestaan uitgekomen met een fraai herdenkingsnummer. Mr. J. Reitsma schrijft over de toenadering van Oost en West.

Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw.

De fraai geïllustreerde Juni-aflevering brengt o.m. een Engelsche bijdrage, waarin P. Hofman vertelt van een tocht door Suma-

tra. Dr. Paul Wirz vervolgt zijn in het Duitsch gestelde bijdragen over het leven aan het meer van Sentana in Nederlandsch Nieuw Guinea. J. W. de Roever schrijft over de vaart op Indië in de laatste eeuw. Ettore Corzani vertelt in het Duitsch over Genua. Prof. N. J. Krom wijdt in deze aflevering een „In Memoriam” aan prof. mr. C. van Vollenhoven.

Europeesch Export Extract.

Het Mei—Juni-nummer opent met een artikel: Ir. J. A. Kalff, onze nieuwe minister van Waterstaat, „in den Indischen Ondernemersraad”. Daarop volgt een overzicht uit de Europeesche pers in Indië en een artikel over vreemde koloniën. Bij verschillende foto's bevat dit nr. voorts nog een artikel over het gebruik van trailers in onze koloniën.

De Rijkseenheid.

De aflevering van 31 Mei i.l. opent met een aanteekening bij het aanvaarden door dr. Colijn van de portefeuille van „Koloniën. Voorts noemen wij een bijdrage „De Indologische faculteit te Utrecht” en een artikel „De verhouding Nederland—Nederl. Indië”.

De Indische Gids.

De Juni-aflevering opent met een portret van dr. Colijn. Prof. mr. dr. H. Westra en de heer G. Nypels herdenken prof. Van Vollenhoven als geleerde en mensch. Van M. J. Cornelius bevat de aflevering een artikel: „Proeve eener collectivistische basis voor Insulinde's territoriaal-economie”. A. J. Koens schrijft over de psychologische grondslagen der ethnologie.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen v. o. l. Vrouw v. h. Heilig Hart.

Het 1 Juni-nr. brengt o.m. foto's met tekst betreffende het missie-werk ter Zuidkust van Ned.-Nieuw Guinea. Voorts brengt deze aflevering ervaringen van een missionaris op Celebes.

Kruistriomf.

Uit den inhoud van de Juni-aflevering noteren wij een artikel: „Uit onze Javamissie”.

BUITENLANDSCHE TIJDSCHRIFTEN.

La Quinzaine Coloniale.

De aflevering van 25 Mei bevat o.m. een artikel over „De ernstige gevolgen van de crisis in Nederl. Indië”, door Camille Fidel.

Suriname

Bacovencultuur voor uitvoer met landssteun.

Op 26 April hebben de heeren Th. Waller, A. A. Dragten, J. A. Alberga en W. Kraan aan den gouverneur een door hun ontworpen plan tot het opnieuw in het leven roepen van de bacovencultuur voor uitvoer, ingediend. In den aanbiedingsbrief schrijven zij, dat zij bereid zijn de verschillende omstandigheden, die tot het ontwerpen en aanbieden van het plan hebben aanleiding gegeven, mondeling mede te deelen.

Allereerst schrijven zij een voorwoord, daarna volgt een kostenberekening van 1 Sept. 1934 tot 31 Dec. 1935 voor aanleg-, onderhouds- en algemeene kosten gedurende 16 maanden, vervolgens een staat van onderhoudskosten der 3 volgende oogstjaren (per jaar), een verklaring der ramingskosten en een toelichting. Het geheel is samengevat in een geschriftje, bij J. H. Oliviera te Paramaribo gedrukt.

**Behangerij - Stoffeerdery
en Beddenmakerij
Complete Meubilerij
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188**

Wij kunnen daaruit slechts enkele grepen doen.

Na op den achteruitgang der lands economisch zoowel als fysiek te hebben gewezen en op het gevaar voor algeheele ineenstorting, en de wenschelijkheid te hebben betoogd om het uiterste te betrachten het reeds sterk geslonken aantal plantages voor verderen teruggang te behoeden (zie voorbeeld „Rust en Werk”) wordt gezegd:

„Blijkens de jongste gegevens komt toch meer dan de helft van de in cultuur zijnde oppervlakte op rekening van den kleinen landbouw, terwijl de bevolking, die daarin een bestaan vindt, drie maal zoo groot is als die in den grooten landbouw.

Hiermede al is afdoende aangetoond de belangrijkheid van den kleinen landbouw. Bij de overweging dus van steunmaatregelen moeten de belangen van beide groepen gelijkelijk in het oog worden gehouden. Hetgeen tot dus verre niet altijd even gemakkelijk was, omdat de nooden en behoeften vaak van geheel uiteenlopenden aard waren.

Bij de bacovencultuur zou zich echter de gelukkige omstandigheid voordoen, dat op zeer groote hoogte, beider belangen parallel gaan. Voor grooten en kleinen landbouw, die beide reeds geruimen tijd zoekende zijn naar een snel produceerend en loonend uitvoerproduct, zou een moeilijk probleem zijn opgelost. En neemt daarbij de groote landbouw, zooals verwacht mag worden, een ruim standpunt in, dan staat niets een hand-aan-hand-gaan in den weg.

Indien dus, de nu in gang zijnde proefzendingen tot het inzicht leiden, dat de Congo een geschikte exportvrucht oplevert, dan zou bij de voorbereiding tot hervatting van deze cultuur onverwijld alle aandacht van Bestuurswege moeten worden geschonken aan het uit den weg ruimen van de bezwaren, welke voor den kleinen landbouw een beletsel zouden (kunnen) zijn onmiddellijk bacovenproduct te worden.

Het kan zijn nut hebben in dit verband er even op te wijzen, dat een zaak, welke, zoowel technisch als commercieel, niet dan coöperatief kan worden gedreven, aan hare deelnemers bepaalde eischen stelt. Van de zeer heterogene kleine landbouwers zal in casu worden gevraagd een samenwerking, die onder hen wel eens voor onmogelijk is gehouden. Ook aan hunne plichtsbetrachting zullen hoogere eischen moeten worden gesteld. Het geldt hier immers de behandeling van een vrij teer uitvoerproduct waarbij gemis aan zorgzaamheid van den eenen groep het bestaan van den anderen — al zou deze aan alle eischen voldoen! — in groot gevaar brengt. Wordt daarom eenzijdig met klem er op aangedrongen, den kleinen niet bij den grooten landbouw achter te stellen, anderzijds moet met evenveel nadruk gewaarschuwd worden tegen overijde deelname van den kleinen landbouw, dus zonder dat een verdoorgevoerde organisatie en een langen termijn van voorbereiding den weg tot succes voldoende hebben geëffend. Ook voor den grooten landbouw zou het een verkeerde stap zijn dezen termijn te kort te nemen. Reden waarom als geschiksten datum van aanvang wordt voorgesteld den eersten September 1934.”

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeervoordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabriek van Metaalwerken

Heerengracht 9, Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen
5370

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten

5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Telefoon 112523 - Giro No. 31010

Welfleveranciers

Alleen voor betere verhuizingen:

Stichting Nazorg

Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139. Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Telefoon 392179 5391

HAAGSCHE VERWARMINGSINDUSTRIE N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING

Gas-Installatie en Oliestookinrichting

DAAR ZIT 'n GENIEPIG HAARTJE
DAT HET UURWERK /TILHOUDT.
WIJ REPAREREEN ALLE MERKEN
POL/- EN VE/TZAK-HORLOGES
MET 12 MAANDEN GARANTIE

J. VAN WILLIGEN en ZONEN
HOEK PIET-HEIN-ZOUTMAN/TRAAT

Nieuwste Huis kino

ook in huur

Afwerken van films

N.V. FOCUSA FOTAX

Wagenstraat 60 en
Lange Poten 9a
5061

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEERL. TEL. 333128

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar

Houtmarkt 38-39 - Den Haag

Telefoon 117860 - Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen
van Baden, Geysers, Sanitaire Closets,
Fontein en Electriche Geleidingen.
5017

? Dit zijn Uwe adressen!!!

De adressanten verklaren overtuigd te zijn, dat de Congobacove immuun *) tegen de Panamaziekte is, en becijferen uit gegevens aan de vroegere bacovencultuur ontleend, dat de opbrengst kan gerekend worden op 900 bossen per h.a., zoodat bij een wekelijkse verschepping van 20.000 bossen rond 1200 h.a. moeten worden aangelegd. Bij kleinere opzet, zeg 14-daagsche verschepping van een zelfde aantal bossen, bedraagt het aantal h.a. 600 plus 5 % (ter compensatie van verliezen) dus 630 h.a.

Voorts geven zij te kennen:

„Voor een wekelijkse verschepping zouden noodig zijn 6 à 7 schepen. Aangezien het uitgesloten moet worden geacht, dat een zoo groot aantal van deze kostbare schepen dadelijk beschikbaar zullen worden gesteld, zou de opzet deze moeten zijn:

- een veertiendaagsche dienst met 3 à 4 schepen;
- aanleg van 630 H.A.
- de voorziening van een kapitaal, groot 3½ ton.”

Verbetering der Surinaamsche koffie.

Men kent de moeilijkheden met de Surinaamsche liberiakoffie, en de proeven van dr. Fer-

nandes van het landbouwproefstation om ze van haar ongewenschte geur en zuren smaak te verlossen. In de proefinstallatie welke door een maatschappij, waarvan het gouvernement de helft der aandeelen nam, in Suriname is opgericht op aanstichting van dr. Fernandes, werd nu proefondervindelijk onderzocht of zijn methode van drogen de gewenschte was. Een proeftijd van Augustus 1932 tot 28 Febr. 1933 werd genomen en een rapport opgesteld met belangrijk cijfermateriaal. Dit verslag van 32 bladzijden, gedagteekend 5 Maart, heeft de Ondernemersraad voor Suriname welwillend te onzer beschikking gesteld. Uit de 10 punten der samenvatting stippen wij hier aan:

„Er is een methode gegeven, volgens welke de boonen langs een anderen weg dan met de bestaande pulpers van de schillen kunnen worden gescheiden.

Het uitleveringspercentage der koffie en het rendement der tuinen is hierdoor te verhoogen.”

„Een methode van drogen met heete lucht van plm. 350 gr. C. werd uitgewerkt en voerde tot een verbeterd product van blauwe kleur en vrij van een onaangename geur en smaak. De droging duurt

hierbij plm. 4¼ uur en de koffie is binnen 4 uur 80 gr. C. heet. De geheele bewerking van bes tot consumptiekoffie duurt plm. 8 uur.”

„Het in de proeffabriek afgewerkte product kon op de koffiemarkt te Paramaribo geregeld verkocht worden en bracht steeds iets meer op dan andere prima Surinaamsche Liberia.”

„Het voorgaande wettigt de conclusie, dat er uitzicht bestaat, dat de Surinaamsche koffie franco schip Paramaribo voor 30 ct. per k.g. prima soort zal kunnen worden geproduceerd.”

Dr. Fernandes heeft voorts in een mededeeling van 29 April aan de planters gewezen op de werkwijze in de fabrieken van plantages „Voorburg” en „Sorgvliet”, waardoor men met de beschreven methode van pulpen de uitlevering van het product van 7 tot 8 en 11 procent heeft kunnen verhoogen.

Landbouwproefstation.

Het verslag over de jaren 1931 en 1932 is onlangs verschenen en wordt door een medewerker van de Nieuwe Rott. Courant (in het

Avondblad A van 17 Mei) als een mager verslag aangemerkt, dat weinig perspectieven opent. Te laat — zegt hij — komt de tuinbouwkundige (die er eerst sedert 8 April 1932 is) tot de conclusie dat de citruscultuur niet met succes in het lage land gedreven kan worden. Had men eerder een dergelijke deskundige gehad, dan ware aan het beunhazen in de zeelei reeds jaren geleden een einde gekomen. Dezelfde correspondent wijst op de slechte voorlichting en den weinigen steun bij de cassavencultuur, waarvoor in 1927 aan Suriname een markt werd aangeboden in de V. S. Een onderzoeker die in Suriname kwam ging, onvoldoende voorlicht, heen. In het verslag trof ons de aanplant van thee, de toenemende vraag naar vischvergift leverende planten en de zending van 50 l. balatamelk ten behoeve van de Dunlop Cy Ltd.

*) Volgens een bericht uit de Guardian op Trinidad zou aldaar een nieuwe bacovenvarieteit zijn ontdekt, die aan alle eischen van uitvoer voldoet, in grootte gelijk is aan de Gros Michel en deze in smaak zelfs zou overtreffen.

Deze varieteit wordt genoemd: Gouverneur bacove.

Curaçao

Dr. Boogaart.

Naar wij vernemen is dr. Boogaart, de bekende chirurg op Curaçao, van zins, dezen zomer voor goed naar Nederland terug te keeren. Hij zou worden opgevolgd door dr. Hugenholtz, die eenige jaren geleden den met verlof zijnden dr. Boogaart op Curaçao vervangen heeft.

Willem de Zwijgerzegels.

Alleen in de waarde van 6 ct. oranje zijn de Curaçaosche Willem de Zwijgerzegels verschenen. Naar men ons meedeelt, was de eerste zending, 40.000 stuks, in één dag uitverkocht, hoofdzakelijk aan handelaars. Een paar dagen later kwam een nieuwe bezending.

St. Martin.

Op wat wij eenige weken geleden naar aanleiding van het begrootingsdebat in de Staten-Generaal schreven over de verhoudingen op St. Martin antwoordt de *Amigoe*. Allereerst op onze klacht, dat de Curaçaosche pers ons al dat nieuws onthouden heeft:

„Dat de plaatselijke Curaçaosche pers hierover niets heeft meegedeeld, is zeer goed begrijpelijk, en wel beschouwd heel natuurlijk.

Van een opzettelijk verzwijgen van belangrijke dingen is geen sprake, nu niet en nimmer. Wel kan het gebeuren, dat men in Nederland een zaak in geheel andere verhoudingen ziet als wij hier; en dat wij hier, die de zaak in haar ware verhoudingen zien, iets niet vermeldenwaard achten, wat op een afstand, in geheel andere verhoudingen gezien, heel wat lijkt.

Wij zeiden, dat het heel natuurlijk was, dat de plaatselijke pers over het geval van St. Martin niet gesproken had; — en wel om de eenvoudige reden, omdat er publiek niets bekend was van een schrijven en van een klacht, door Z. E. den Gouverneur tot het Kerkbestuur te Londen gericht.

Dit zijn overigens ook geen dingen die men aan de groote klok gaat hangen.

Als wij goed zijn ingelicht, dan moet de klacht van Z. E. den gouverneur in hoofdzaak berust hebben op de beschuldiging, dat Ds. Darrell, zijnde Engelsch onderdaan, het Nederlandsch gezag weinig gunstig gezind was, en dat hij door zijn uitlatingen omtrent de Katholieken, die een groot deel der bevolking van St. Martin uitmaken, onrust en tweedracht

Zoo juist verschenen
Ons geïllustreerd boekje

„Zomerreizen”

GRATIS op AL ONZE KANTOREN verkrijgbaar.

LISSONE — LINDEMAN

AMSTERDAM: Leidschestr. 10 — Dam

ROTTERDAM: Noordblaak 13

ARNHEM: Bakkerstraat 7

DEN HAAG: Groenmarkt 22

HAARLEM: Barteljorisstraat 3

UTRECHT: Janskerkhof 11

LEEWARDEN: Nieuwstad 55

5033

DE NEDERLANDSCHE REISBUREAUX

zaaide. Reden waarom handhaving van Ds. Darrell in zijn functie als godsdienstleeraar minder gewenscht werd geacht.

Daar nu blijkbaar de eerste beschuldiging grootendeels op een misverstand berustte, heeft Z.E. de Gouverneur zijne hierop gebaseerde klacht terug genomen, — wat van zijn standpunt uit gezien zeer juist was.

Dat Ds. Darrell de Katholieke bevolking van St. Martin gekrenkt heeft, daardoor 't zaad van tweedracht heeft gezaaid onder de overigens zoo rustige bevolking van St. Martin, zijn op 1 Mei gehouden rede over „Mixed Marriages” later in brochure-vorm uitgegeven, is daar om dit te bewijzen. Of is het niet krenkend voor de Katholieken, wanneer het Pauselijk decreet van 1932 over het Huwelijk genoemd wordt: „Unlawful, unjust and unchristian?”

Van de vele onjuistheden, om van erger niet te spreken, en valsche aantijgingen, waarvan het brochuurtje wemelt, spreken wij nog niet eens.

De lezer moge oordeelen in hoever er reden was voor een klacht!

Het begin van het Militair Hospitaal.

De Ed. Societeit heeft in de Graave straat een Hospitaal voor zieke Militairen 't welk nieuw is opgebouwt daar in is Een Apotheequer en 2 à 3 knegts, de zieke worden bezorgd door Een Doctor, chirurgyn Majoor en diverse onder Meesters, voorts door Een boven- en onder ziekevader en verscheide bedienden; agter 't zelve gebouw is een Laboratorium voor den Apotheequer, keuken met Bakkery en Eenige andere gebouwen.

Manuscript geschreven door
Gouverneur Nepveu in 1769.

Uit den Verren Vreemde

Japansch—Chineesche wapenstilstand

Tusschen Japan en China is 't tot een wapenstilstand gekomen.

En ze waren of zijn niet in oorlog.

Ja, dat is de nieuwe vorm van Volkenbondsvrede, vrede met wapenstilstand voor twee weken.

De Japansche legermacht staat op korten afstand van Peking, toen heeft... ja wie heeft toen met de Japansche overheid geconfereerd? De persoon van den Chineesche gouverneur in Peking, maar namens wie? Peking is in zover nog de hoofdstad van het Rijk van het Midden dat daar de vertegenwoordigers van de vreemde mogendheden gevestigd zijn gebleven. Deze verblijven er in een afzonderlijke, ommuurde wijk. De gezantschappen houden er desgewenscht een eigen militaire wacht, vele hunner doen dit, Nederland voorheen ook. De Japanners zijn tot bij Peking genaderd, maar een vrij sterke Japansche wacht staat in dit gezantenkwartier. Zij voelen zich in een niet gemakkelijke positie. De aanvallers hebben vliegtuigen boven Peking laten manoeuvreren, om te demonstreeren, dat zij de stad kunnen vernietigen, zij hebben Tientsin, plaats niet ver van Peking gelegen ook laten beschieten. Zij hebben zoo doen uitkomen welk lot Peking kan te wachten staan, als het den op-

Nagekomen Berichten

marsch tracht te weerstaan, maar tevens zijn zij toch huiverig die maatregelen in toepassing te brengen. Niet zoo zeer uit eerbied voor al het oude en mooie der keizersstad, als wel om de moeilijkheden, die te verwachten zijn indien de vreemde gezantschappen met hun bezetting bedreigd of getroffen zouden worden.

Er is wapenstilstand, maar deze kan ook opgevat worden als een voortgezette, weldoordachte oorlogshandeling. Peking moet zonder slag of stoot in handen van de Japanners komen. Wij veroordeelen de Japanners om dezen zet in het geheel niet.

Wij herhalen de vraag: namens wie is van Chineesche zijde onderhandeld? Nadat Peking door de Chineesche regeering verlaten is, heeft de president der republiek Tsjiang Kai Sjek Nanking tot zetel van de regeering gemaakt. Zij, die in binnen- en buitenland namens China optreden, zijn Nanking-vertegenwoordigers. Maar Kanton, in Z-China, blijft zich oppositie-regeering voelen. In het westen blijven generaals tegen de regeering in 't veld. In den laatsten tijd doet Feng Joe Siang, vroeger de Christen-generaal genoemd, weer over zich spreken, hij roept ten strijde tegen de Japanners. De gouverneur van Peking kan voor deze allen geen wapenstilstand sluiten. Dit weten de Japanners natuurlijk ook, maar 't is hun te doen om in het Pekingsche gebied vooruit te komen. Peking te bezetten zonder moeilijkheden. Overigens geeft het elders voortgaande geharrewar aanleiding om de overmeestering van China verder voort te zetten.

Bij den wapenstilstand hebben de Japanners eischen gesteld waardoor Peking in hun macht komt, zij hebben zoo tijd gewonnen om de gevolgen van dezen zet te organiseeren en te bevestigen. Daarna zullen zij weer verder zien. Vele Chineezzen, die 't voortgaan van den Japanschen stroom als onvermijdelijk beschouwen, komen er toe bij de vorderingen van den overwinnaar te berusten. Anderen blijven leven in de hoop Japan zich boven zijn kracht en macht te zien vergrijpen; zij hebben tijdens

den opmarsch in Mantsjoerije, tijdens het aantasten van het gebied der vreemde nederzettingen, tijdens het overschrijden van den Chineeschen muur altijd gedacht aan Napoleon in Moskou — einde van zijn roem, ineenstorten van zijn macht, smadelijke terugtocht van zijn ontredderd leger —, maar tot den dag van heden werken minister Araki, opperbevelhebber generaal Moeto en zijn chef van den staf luit. generaal Koiso op zoodanige wijze samen, dat Japan zijn Moskou weet te ontgaan.

Mantschoerije spreekt intusschen van overname van den Mantschr.—Chineeschen Oosterspoorweg, het noemt Peking zelfs al als zijn toekomstige hoofdstad, dat zijn *Japansche* zetten, die geenszins wijzen op een voornemen om met meer ingetogenheid te werk te gaan.

De politiek van Japan moge een andere zijn dan die van de états satisfaits, over welke wij hier al meer hebben geschreven, erkend moet worden dat het zijn politiek moedig durft doorvoeren tegenover ieder en allen.

Aan Roosevelt antwoordt het op diens algemeen vredesontwerp, dat het het aangegeven begrip „aanvaller-natie” niet kan aanvaarden, omdat de daaraan gehechte beteekenis in verschillende werelddeelen anders is. Aan de wereld-conferentie laat het weten voor economische sancties niet te vinden te zijn. Aan den V. B. en de ontwapeningsconferentie onttrekt 't zich, omdat 't in Azië alsnog een taak heeft te vervullen, die niet strookt met het onthoudingsbeginsel dat de westersche mogendheden wenschen door te voeren.

't Is zeker wel eigenaardig dat Japan zijn strijd van „Azië voor de Aziaten” begint met een oorlog tegen Aziaten, toch ligt in dezen inzet niets onlogisch. Wilden de belanghebbende mogendheden, en onder deze neemt Nederland een eerste plaats in, ten deze logica tegenover logica stellen, dan moeten zij tegen Japan durven en willen ingaan, maar dat zou oorlog, oorlog van het Westen, tegen het Oosten zijn, en deze wil het Westen juist niet. Japan's kracht in het Oosten is het fatum van het Westen:

Wil jij me niet verdolgen,
Dan zal ik jou verzwelgen.

Peking vermeesterd door een wapenstilstand, beteekent een nieuw Japans succes in de wereldworsteling.

Het voorafgaande was gedrukt toen de fnuikende voorwaarden bekend werden onder welke Japan aan Nanking „beëindiging van den strijd” voorstelt. Deze bevestiging, dat de wapenstilstand van twee weken inleiding is geworden tot een grooteren zet, die China straft voor zijn trouw aan den Volkenbond.

Berichten der Afdeelingen

Van de afdeeling Breda.

Het Informatie-bureau dezer afdeeling is gevestigd Wilhelminastraat 9 en geopend van 10—4 uur op de eerste vijf werkdagen van elke week.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Den heeren Secretarissen der afdeelingen, die hun jaarverslag nog niet hebben ingediend, wordt beleefd verzocht dit verslag alsnog te zenden aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10 (nabij het Korte Voorhout), den Haag.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12

en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Den ten Mei l.l. was het 35 jaar geleden, dat het Algemeen Nederlandsch Verbond opgericht werd, te Dordrecht. Dat deze dag niet onopgemerkt voorbij kon gaan spreekt wel van zelf, gegeven de groote culturele beteekenis dezer instelling. Die beteekenis is andermaal in het licht gesteld geworden door de sprekers op de zeer geslaagde bijeenkomst, welke het Verbond belegd had op Zaterdag den 3en Juni in „Twee Steden Palace”, Buitenhof, Den Haag.

Wij spreken den wensch uit, dat het Algemeen Nederlandsch Verbond met steeds stijgende voorspoed zijn zoo noodig en nuttig werk moge blijven verrichten en dat aansluiting van hen, die tot den Nederlandschen stam behooren in steeds toenemende mate moge geschieden.

HET HOOFDBESTUUR.

Verantwoording van ingekomen giften, in-gevolge „Oproep om Steunverleening” (Zie K.W. van 18 Mei l.l.)

Per kas.		
12 Mei Zr. H. D.	f	5.00
24 Mei H. B.	f	5.00
Per Giro.		
20 Mei N. V.	f	5.00
26 Mei Mr. B. v. d. B.	f	2.50

welke laatste bijdrage maandelijks geschiedt tot wederopzeggens toe.

Totaal f 17.50

Het bedrag van f 17.50 is 3 Juni overgemaakt geworden aan de Directie van het Kinderhuis „Sunny” te Bilthoven.

De Alg. Secr.-Penningm.
VAN DER BRUGH.

Ter overdenking.

Aan hen, die de Kon. Vereeniging „Oost en West”, bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Kon. Vereeniging „Oost en West”, zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K.B. van 1 September 1927, No. 22, de som van . . . maanden na mijn overlijden vrij van alle kosten en rechten.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen in: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Smidswater 10, nabij het Korte Voorhout, Den Haag; in Ned.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35, Paramaribo en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Willemstad, Secretarissen der aldaar gevestigde Afdeelingen.

VAN DE REDACTIE.

Commissariaat voor Indische Zaken. Opleiding Militair Apotheker.

Voor twee jongelieden, die in 1933 de studie in de artseneerbereidkunde aan Nederlandsche Universiteiten zullen aanvangen, bestaat gelegenheid om te worden opgeleid voor de betrekking van militair apotheker bij het Leger in Nederl.-Indië; van bedoelde plaatsen kan één worden bezet door een in Indië aan te nemen gegadigde.

Uitvoerig bericht daaromtrent in Kol. Weekblad No. 21 van 25 Mei j.l.

Nadere inlichting bij Afd. C. v/h. Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën.

Aanmelding vóór 24 Juli 1933 bij gezegeld verzoekschrift aan Afd. C van gemeld Commissariaat.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig dat 1 Juni j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 268 K.G. 790 G. bruto luchtpost verzonden met een netto gewicht van 239 K.G. 465 G.

De zending bevatte 400 briefkaarten en postwissels; 14192 brieven t/m. 5 gram; 1247 brieven t/m. 10 gram; 2105 stuks zwaarder dan 10 gram; 184 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 2995 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 21123 stuks benevens 2 postpakketten met een bruto gewicht van 4 K.G. 800 G.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand Mei 1933 werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 256 gesprekken gevoerd, waarvan er 102 in Nederland en 154 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 64 betrekking op zakelijke- en 38 op familie-aangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze getallen resp. 83 en 71.

In totaal werden 146 gesprekken van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 54 en in Indië 92 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa/Ned.-Indië via Nederland werden in Mei in totaal 7 gesprekken gevoerd, n.l. met Denemarken 1, Engeland 3, Frankrijk 1, Oostenrijk 1 en Tsjecho-Slowakije 1.

In Nederland aangekomen verlofgangers

J. H. Rijshouwer, asp.-magazijnbewaarder bij de Staatsspoor- en Tramwegen, 1e van den Boschstraat 91, Den Haag; S. Labruijere, hoofdinsp. v. politie bij de Algemeene Politie, Daguerrestraat 56, Den Haag; ir. M. M. C. Posne, ingenieur 2e klasse bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Laan Copes van Cattenburch 63, Den Haag; W. F. G. L. Claassen, commissaris van politie 2e kl. te Soerabaja, Noorderbeekdwarsstraat 204, Den Haag; P. C. F. Drijfhout, havenmeester 2e kl. te Makassar, Duinoordstraat 48, Haarlem; J. A. Staal, hoofd Europ. school te Ponorege, dr. Leijdsstraat 72, Haarlem; J. A. van Veen, beheerder 2e kl. van het Landspandhuis te Grisse, Begoniastraat 297, Den Haag; H. M. Bergman, inspecteur van politie 1s klas bij de veldpolitie te Keboemen, Nieuwen Doelenstraat 9, Delft; A. P. C. Janssens, inspecteur der 1e kl. bij de alg. politie te Soerabaja, Willemstraat 15, te 's-Hertogenbosch; H. W. Monsees, inspecteur bij de S.S. en Tr., Nieuwe Weg 37, Amsterdam (O.); ir. J. A. Aafjes, ingenieur 1e kl. bij den Waterstaat en 's lands B. O. W., Noordeinde 15, Delft; J. Jongenburger, adj.-accountant 1e kl. bij den Gouv. Accountantsdienst, Hartenhoekweg 217, Scheveningen; mej. S. Meiler, hoofdverpleegster bij den Hospitaaldienst, Ooievaarstraat 3ea, Rotterdam.

H. A. B. Hulsman, R.-K. geestelijke van den 2en rang te Curaçao, Helenastraat 45, Den Haag.

Met Pensioen

E. E. Nieraet, hoofdstationschef bij de S. S. en Tr., Loomanstraat 72, Amsterdam; J. Bodaan, ambtenaar 1e kl. bij den P. T. T.-dienst, Laan van Meerdervoort 137, Den Haag; M. F. Versteegh, architect bij den Waterstaat en 's lands B. O. W., Ieplaan 33, Den Haag; H. Sersanie, adm. ambt. dep. O. en E., p. a. Ned. Ind. Escomptomaatschappij; M. Cordia, hoofdcontroleur bij den P. T. T.-dienst, poste rest., Den Haag.

Mutatiestaat van 31 Mei tot 7 Juni '33

Nieuwe Leden:

M. Belderbos, Directie-lid Kreefterpark, Bergen-op-Zoom, Havendijk.
 P. Zyp, Oud-Gouvernements Veearts, Bergen-op-Zoom, Bredasche Straat 76.
 J. Lemmen, Bankdirecteur, Roosendaal, Boulevard 57.
 A. Lemmen, Cand. Handelswetenschappen, Roosendaal, Boulevard 57.

Voorgesteld door:

Het Afdeulingsbestuur van Bergen-op-Zoom.

Adresveranderingen:

Rectificatie: C. W. L. Cohen, Oud Hoofdkantoorhoofd 1ste kl. P.T.T., thans te Utrecht, Adr. Beijerkade 38.
 A. J. Wilgenburg, Controleur B.B., m.v., Utrecht, van: Maliesingel 60, naar: Beethovenlaan 41.
 F. B. R. van Rossum, O.I. Ambtenaar, m.v., van: Utrecht, Balgelaan 5bis naar: Valkenburg (L.), Muntstraat 6, Hotel Smeets-Huysman.
 Pieter H. Hulsmann, van: Curaçao naar: Den Haag, Helenastraat 45.
 Mevrouw A. C. Eileris de Haan-Court,

Den Haag, van: Paul Gabriëlstraat 66, naar: Anthonie Duyckstraat 82.
 J. Roest, Oud Resident, van: Den Haag, Juliana van Stolbergplein 10, naar: Wasenaar, Schouwweg 30.
 W. E. K. Baron van Lijnden, Landbouwconsulent, van: Den Haag, van Hogenhoucklaan 134, naar: Buitenzorg, p.a. Dep. van Landbouw.
 Jhr. B. Ch. C. van Suchtelen, thans: Gouverneur van S.O.K. te Medan.
 C. E. Maier, thans Ass.-Resident van de Gajo- en Alaslanden, te Takengang (Atjeh).

Van onze Adverteerders

SEINPOST.

De Spaansche Vlieg.

25 jaar geleden had Ludwig Klinke in de „Amorsälen“ een danseres, bijgenaamd „De Spaansche Vlieg“, leeren kennen. Zij heette eigenlijk „Roosje Zippel“ en kwam van Bautzen, maar hij had haar uitgenoodigd om met hem te gaan souperen en op zekeren dag was het kind er. „Hiep, hiep, hoera, hier ben ik papa!“ stond op de foto die men hem had gezonden en die hem het portret toonde van een „flinke jongen“. Klinke wil geen geharrewar hebben. Hij had zich toentertijd juist met Emma verloofd. En zoo kwam het dus, dat de oude nu overleden advocaat Mahlke 25 jaar lang veel langer dus als wel noodzakelijk was in opdracht van Klinke stuip iedere maand onderhoudskosten betaalde.

Maar nu heeft advocaat Kreibig de praktijk van Mahlke overgenomen. Dit nu zou op zichzelf niet zoo erg zijn maar... Kreibig is familie van Emma en dreigt nu dus het gevaar, dat het geheim van Klinke, dat hij tot nu toe zorgvuldig verborgen heeft weten te houden, bij monde van Kreibig aan Emma bekend wordt. De gevolgen hiervan zouden niet zijn te overzien, want dat heb ik u nog niet verteld, maar Emma is eerste Voorzitster van de „Vereeniging tot bevordering van de zedelijkheid“, en u begrijpt, dat zij in deze kwaliteit van dergelijke aangelegenheden niet het flauwste begrip heeft.

Bij een bezoek aan Kreibig gelukt het Klinke weliswaar de acten Zippel contra Klinke in handen te krijgen, maar door een noodlottige vergissing van den ouden oom Tiedemeier geraken ze in handen van den jongen advocaat dr. Gerlach. — Dr. Gerlach, heeft een oogje op Paula de dochter van Klinke, maar de ouders van Paula wenschen hem nu juist niet als schoonzoon, dus besluit dr. Gerlach deze stukken als troef tegen Klinke uit te spelen. Maar mevrouw Emma heeft voor haar man ook een geheim. Zij heeft voor Paula reeds een man

gezocht. Heinrich Meisel, de zoon van een vriendin van haar, die zij op een bijeenkomst van de vereeniging heeft leeren kennen, kan iederen dag zijn opwachting bij de familie komen maken en dan kan de verlovings van Paula met Heinrich onmogelijk nog lang op zich laten wachten.

Dr. Gerlach speelt het echter klaar de zaak zoo te regelen, dat Klinke Heinrich aanziet voor den inmiddels tot man opgegroeiden knaap, waarvan hij 25 jaar geleden een foto heeft ontvangen. Klinke is radeloos en tracht met alle mogelijke middelen den ongewenschten bezoeker weer kwijt te worden. Maar nog erger dingen hangen Klinke boven het hoofd.

De moeder van Heinrich is aangekomen en komt eveneens bij Klinke op bezoek. „De jongen alleen was al erg, maar nu ook nog zijn moeder, „De Spaansche Vlieg!“ kreunt Klinke en weet er nu heelemaal geen raad meer mee. Om de verwarring nog grooter te maken, vertrouwt Wimmer zijn zwager Klinke toe, dat hij eveneens „De Spaansche Vlieg“ heeft gekend en 25 jaar lang trouw en braaf heeft betaald.

Eendracht maakt macht. Met een sierlijken zwaai worden Heinrich en zijn moeder Mathilde Meisel, de deur uitgesmeten.

Kort daarop verschijnt zeer verstoord het eerbare raadslid Meisel, echtgenoot van Mathilde en Heinrich's vader, met de kennelijke bedoeling Klinke en Wimmer tot rede te brengen. „Nog een vader!“ lacht Wimmer. „Deze ezel heeft „De Spaansche Vlieg“ zelfs getrouwd“, juicht Klinke. Maar als nu mevrouw Emma ten tooneele verschijnt, dan wordt de heele zaak beslist. Nu is er geen uitweg. Wimmer vlucht voor den toorn van Emma. Klinke moet zijn zonden opbiechten. Het is een geluk, dat Heinrich nog juist bijtijds op Paula's nicht Wally verliefd is geworden. Verder is het een geluk, dat er ook voor Paula al een bruidegom is. Tenslotte moeten Emma en Klinke hun toestemming voor de verlovings van Gerlach met Paula geven.

Er zijn menschen, die vijf jaar van hun leven verliezen door traagheid. Enze verliezen zoowel geld als tijd.

(Maandblad „Succes“).

Café-Restaurant „HET HOF VAN BERLIJN“

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-8

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.
 Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek

Aanbevelend,

HENK SLOENHEK

5287

Een echt Engelse

Afternoon Tea

schenken wij in een interessant rustig antiek milieu. 5334

The Antique Tearoom - 117 Noordeinde Den Haag — Telefoon 114066

Leden van Oost en West!

Uw aangewezen adres is:

Electrische

Wasch- en Strijkinrichting

E. DE KONING

5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT

Postrekening 111296

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale

verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.

Leden van Oost en West 20% korting.

Bezoekt onze Showrooms

C. P. Thielestraat 24, Rotterdam

5403

Dit handelsmerk

garandeert kwaliteit

GRATIS DOOR NEDERLAND

Reizen onze 5 ponds Pakketten Prima Gemeelde **INDISCHE THEE**

Want zij worden franco toegezonden 5280

Prijzen per pond: f 1.20 tot f 1.80

Vraagt monsters bij:

Producten Detailhandel

„HARAV“

VOORBURG

Broekslootkade 3
 Telefoon 771772

PRIVAATLESSEN

in Wis- en Natuurkunde, Mechanika

en Werktuigbouwkunde 5380

Ir. C. BLOKHUIS

VAN DER EYNDESTRAAT 10

's-Gravenhage — Tel. 552904